อำมาตย์ตรี หลวงสอบ ฎูกระบิล จ.ช.,จ.ม.

(เหียน เกตุนุติ)

พุทธชัยมงคล ๘

(คำแปลบท พาหุง)

(*ขุนประพันธ์ เนติวุฒิและนายคำ ศาสนดิลก แปล*)

กับ

ปาฐกถาเรื่อง

ชัยชนะของพระพุทธเจ้า

ของ

พันเอกปิ่น มุทุกันต์

พระภิกษุปาลโก

พิมพ์ร่วมกุศลงานพระราชทานเพลิงศพ

อำมาตย์ตรี หลวงสอบ ถูกระบิล

(เทียน เกตุนุติ)

ณ เมรุวัดแก้วแจ่มฟ้า สี่พระยา

วันอาทิตย์ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๘

อำมาตย์ตรี หลวงสอบ ฎูกระบิล จ.ช.,จ.ม.

(เทียน เกตุนุติ)

ชาตะ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๒๔

มรณะ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๘

ประวัติย่อ

อำมาตย์ตรีหลวงสอบกูกระบิล (*เทียน เกตุนุติ*) เกิดวันอังคารแรม ๗ ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะเส็ง ตรงกับวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๔ ที่ตำบลหลังวัดราชคฤห์ อำเภอบางยี่เรือ ธนบุรี ได้อุปสมบทที่วัดสวนพลู อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร

แรกเข้ารับราชการเป็นครูรอง โรงเรียนไทยอังกฤษบ้านพระยานานา พ้นจากตำแหน่งหลายโรงเรียน ครั้งหลังสุด เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพณิชยการวัดแก้วฟ้าล่าง ถนนสี่พระยา อำเภอบางรัก เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๔๕๙ เริ่มรับราชการเป็นครูได้เงินเดือน เดือนละ ๓๕ บาท และสูงสุด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้เดือนละ ๒๖๐ บาท

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๒ ได้ออกจากราชการเนื่องจากสูงอายุ รวมเวลารับราชการในกระทรวงศึกษาธิการ ๔๐ ปี ๒ เดือน ได้รับพระราชทาน จตุรถาภรณ์ช้างเผือก เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๘๑

ได้ถึงแก่กรรมโดยอาการสงบด้วยโรคชรา เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๘ เวลา ๑๗.๒๕ น. ณ บ้านเลขที่ ๑๑๗ ซอยปราโมทย์ ถนนสุรวงศ์ รวมอายุ ๙๕ ปี

บูชาครูบาอาจารย์

เจริญพร ท่านผู้เสียสละเวลาอ่านเรื่องส่วนตัวของอาตมภาพ

วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๑๘ ลูกสาวส่งข่าวไปทางหนึ่ง และอ่านพบข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน ว่าคุณครูหลวงสอบฤกระบิล (เทียน เกตุนุติ) ถึงแก่กรรม และจะบรรจุศพที่วัดแก้วฟ้าล่าง ถนนสี่พระยา อำเภอบางรัก กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๑๘

เป็นระยะกาลที่อาตมาอยู่ไกล ต้องจำพรรษาอยู่วัดปวิเวการาม จังหวัดปราจีนบุรี ไม่สามารถจะไปร่วมกุศลได้ด้วยวิธีใด (ไม่มีรถส่วนตัวหรือเด็กวัด) หลังจากนั้นได้ แต่ครุ่น คิดถึง คุณงาม ความดีของ คุณครู ที่มีต่อศิษย์ทั้งหลาย ตลอดจนตัวอาตมาเอง จะมีโอกาสอย่างใดที่จะแสดงความกตัญญูกตเวทีให้จุใจ ข้อแรกที่ปฏิบัติได้ไม่ยากนัก ทั้งเวลาเช้ามืดและก่อนจำวัดได้สวดมนต์ภาวนาแล้วก็แผ่ส่วนกุศลเป็นประจำ ความจริงได้ปฏิบัติเช่นนี้มาหลายสิบปีแล้ว แต่คราวนี้เป็นวาระสุดท้าย ก็

ควรจะหาโอกาสให้มากยิ่งขึ้น คิดว่าจะปฏิบัติเช่นนี้ด้วยความตั้งใจจริงจนกว่าอาตมาจะไม่สามารถปฏิบัติได้ (เดี๋ยวนี้จะย่างเป็นปีที่ ๗๒ แล้ว) อีกทางหนึ่ง พิจารณาว่าเมื่อคุณครูมีชีวิตอยู่ ได้ปฏิบัติเป็นสัมมาปฏิบัติจริง ๆ ไม่ใช่ถึงแก่กรรมแล้วก็พรรณาแต่ความดีเกินความจริง หามิได้เลย

เมื่อคราวทำบุญวันเกิดปีที่ ๘๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๒ คณะศิษยานุศิษย์ใคร่จะสนองพระคุณ ได้เรียนหารือท่านว่าจะพิมพ์หนังสือแจก คุณครูชอบเรื่องใดมากที่สุด จะได้พยายามช่วยทำให้สบายกายสบายใจต่ออายุให้ยืนยาวเป็นร่มโพธิ์ร่มทองของศิษย์ต่อไป ท่านก็บอกว่าอยากได้เรื่องบทพาหุงแปล พวกเราได้ติดต่อไปยังกรมศิลปากร ก็ได้รับเรื่องที่ต้องการสมความมุ่งหมายเป็นที่พอออกพอใจของคุณครูเป็นอย่างมาก

พุทธชัยมงคล ๘ (คำแปลบทพาหุง) กับปาฐกถาเรื่องชัยชนะของพระพุทธเจ้าโดย พันเอกปิ่น มุทุกันต์ ยังเป็นประโยชน์ประจำวันแก่ชีวิตของทุกท่าน มีสารประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง บางตอนคุณครูยังเขียนบท

แทรกของท่านไว้ด้วย แม้จะพิมพ์มาแล้วในวันเกิด ในวันดับควร สนองความ พอใจให้เกิดกุศล แก่ท่านอีกครั้งหนึ่ง อาตมภาพมีความคิดส่วนตัวอย่างนี้ จึงได้พิมพ์เพื่อร่วมกุศลในการ พระราชทาน เพลิง ศพในครั้งนี้ด้วยตามกำลังที่จะทำได้

ที่จะกล่าวต่อไปเป็นเรื่องชีวิตส่วนตัว ไม่มีความสำคัญหรือสาระอะไรแก่ท่านผู้อ่าน เพียงแต่จะระบายความจริงในวาระ สุดท้ายของ อาตมาที่จะ หาโอกาสที่อื่นไม่มี ขอท่านได้โปรดอ่านเรื่องพุทธชัยมงคล ๘ เพื่อประหยัดเวลาอันมีค่าของท่าน จะข้ามเรื่องส่วนตัวไปเสียก็ได้

ได้ดีเพราะคุณครู

เพื่อนร่วมศึกษาที่โรงเรียนพณิชยการ วัดแก้วฟ้าล่าง อาจจะได้ความรู้เป็นอาชีพติดตัว ได้ดีมีฐานะต่าง ๆ กันตามบุญวาสนา เป็นที่ทราบกันดีแก่เพื่อนร่วมโรงเรียนว่า ทุกวันเกิดของท่านในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ต่างก็ไปรดน้ำขอพรจากท่าน และบางคนก็นำสิ่งของไป

เป็นของขวัญแก่คุณครู และการเลี้ยงอาหารสังสรรพบปะกันเป็นประจำทุก ๆ ปี

โดย เฉพาะ บุญ คุณของ คุณ ครู ที่มีต่ออาตมภาพเริ่มเหยียบเข้าสู่โรงเรียนพณิชยการ จนที่สุดได้ลาออกจากโรงเรียนแล้วก็ยังไปมาหาสู่ คารวะคุณความดีของท่านไม่จืดจาง จึงขอถือโอกาสเล่าเรื่อง ไว้ให้ปรากฏในหนังสือ ที่ อาตมา ช่วย ร่วม กุศล พิมพ์แจก ในครั้งนี้ตามสมควร

เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๓ คุณทองม้วน สถิรบุตร (อดีตผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์) ครั้งกระโน้นเราเป็นเด็กวัดมกุฏกษัตริย์วัดเดียวกัน แต่คนละอาจารย์ มีศักดิ์เป็น รุ่นพี่ ที่ ได้ ศึกษา อยู่ โรงเรียน พณิชยการมาก่อน ได้ทราบว่าอาตมาหาที่เรียนไม่ได้ ก่อนจะเข้าโรงเรียนพณิชยการ ได้สมัครเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดเบญจมบพิตรบ้าง โรงเรียนวัดสระเกศบ้าง ไม่มีโอกาสจะเข้าเรียนได้ หมดอาลัยที่จะดำรงตนเป็นชาวโลก จึงตั้งใจจะเป็นชาววัด ได้ท่องบาลีไวยากรณ์ไว้ก่อนที่จะ

บวชเป็นสามเณร คุณทองม้วนได้ทราบเรื่องราว ได้รับอาสาด้วยความเต็มใจ พาไปฝากเรียนที่โรงเรียนพณิชยการ วัดแก้วฟ้าล่าง คุณครูหลวงสอบฤกระบิลเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ (อาจารย์ เย.ซี.เยมส์ เป็นอาจารย์ใหญ่)

วันนำตัวไปฝาก อายุของอาตมาเป็นปีที่ ๑๗ สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๑ (ครั้งนั้นมีถึง ม. ๘) จากโรงเรียนประจำจังหวัดปราจีนบุรี คุณครูตรวจดูใบสุทธิเรียบร้อยแล้ว กล่าวว่าอายุมากแล้ว ทำไมจึงเรียนมาน้อยนัก ตามระเบียบของโรงเรียนที่ได้ชั้นมัธยม ๑ นี้ จะต้องเข้าเรียนชั้นเตรียม ก. ซึ่งเป็นชั้นต่ำสุดของโรงเรียนเทียบเท่ามัธยมปีที่ ๒ ของโรงเรียนสามัญทั่วไป คุณครูบอกว่าอยากให้อยู่ชั้นเตรียม ข. (เทียบชั้นมัธยมปีที่ ๓ ในสมัยนั้น) ครูประจำชั้นคือท่านขุนพิทยพากย์ แต่ไม่ได้อยู่สอน ไปซ้อมรบเสือป่าที่บ้านโป่ง–โพธาราม จังหวัดราชบุรี คุณครูได้ถามว่าจะกวดขันตนเองจะได้ไหม อาตมารับปากว่าได้แม้จะมีเวลาเพียงเดือนเดียว

ก็จะอดทนพยายามจนที่สุด วันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๖๓ ได้มีการสอบไล่ ปรากฏว่าสอบไล่ได้ที่ ๕ ในจำนวนนักเรียนประจำชั้น ๒๕ คน ต่อมาโรงเรียนปิดเทอมปลายท่าน ขุนพิทยพากย์ กลับ จาก ประลองยุทธ์ เสือ ป่า ได้ถึงแก่กรรม ไม่มีโอกาสจะได้เห็นหน้าครูประจำชั้นแม้แต่น้อย

ปี พ.ศ. ๒๔๖๔-๒๔๖๕ ได้เรียนชั้นประถมพณิชยการปีที่ ๑,๒ และ ๓ ตามลำดับ โดยเฉพาะชั้นประโยคประถมพณิชยการ คุณครูหลวงสอบ ๆ เป็นครูประจำชั้น ได้อยู่ใกล้ชิดทั้งการเรียนและระเบียบการปกครอง ตลอดจนความละเอียดรอบคอบ หาครูคนอื่นเปรียบเทียบยาก แม้เลื่อนชั้นไปเรียนชั้นมัธยม ๑-๒ คุณครูก็ยังมีหน้าที่ไปสอนภาษาอังกฤษ พูดถึงภาษาอังกฤษ นักเรียนนอกหลาย ๆ คนคงสู้ท่านไม่ได้แน่ ท่านได้รับชื่อเสียงในการพูดการสอนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก บริษัทห้างร้านพอใจนักเรียนพณิชยการเข้าทำงานมากกว่านักเรียนโรงเรียนอื่น ทำให้ศิษย์

พณิชยการ เป็น พ่อค้ามี หลักฐาน มั่นคง อยู่ใน พระนคร และต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก

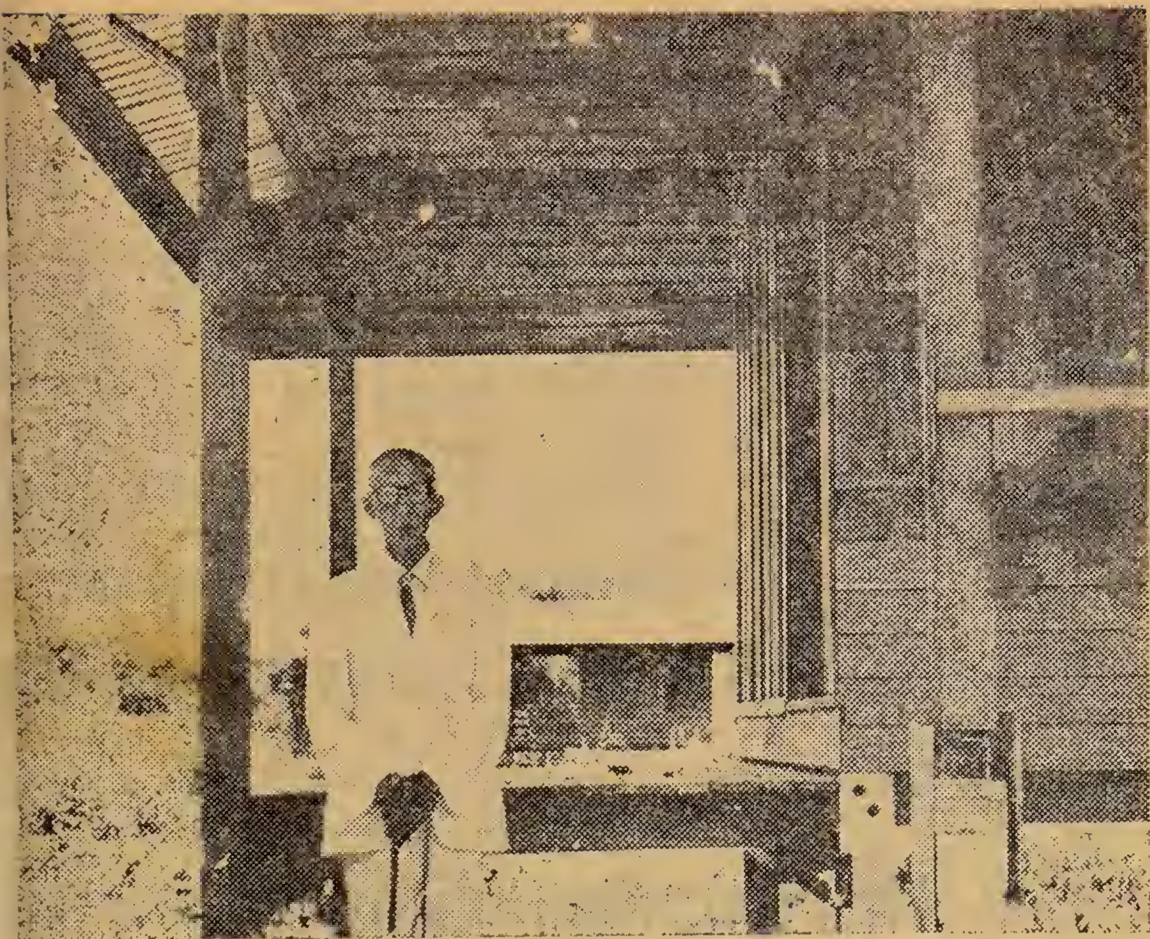
ความละเอียด เอาใจใส่ ระหว่างครู กับศิษย์ ไม่มีที่ตำหนิ และพวกเราก็ได้รับตัวอย่างที่ดีจากการศึกษา และความสุขุมคัมภีรภาพ ของ ท่าน มา ดำเนินชีวิต ให้อยู่รอด ข้อพิสูจน์นี้มีมากมายหลายประการ ครูบาอาจารย์ของโรงเรียนนี้มีจำนวนมากและหลายรุ่น ทำไมพวกเราจึงให้การเคารพนับถือ คุณครู หลวงสอบ มาก กว่าครูบาอาจารย์อื่น ๆ ทั้งถือเป็นประเพณีของพวกเราเมื่อถึงวันเกิดของท่าน ถ้าไม่ติดธุระจำเป็นจริง ๆ ศิษย์ทั้งหลายจะไปพร้อมหน้ากัน ภาพที่ได้เห็นในวันนั้นจะแช่มชื่นในใจอธิบายเป็นอักษรไม่ชัดเจนได้เลย ทางธรรมถือว่าผู้มีเมตตาพรหมวิหารย่อมมีอายุยืน ก็เป็นความจริงโดยแท้ว่าจะมีสักกี่คนที่มีอายุอยู่ได้ถึง ๙๕ ปี เป็นหลักฐานพยานอย่างดี

ไม่ว่าพวกเราจะมีงานอะไร จะเชิญท่านหรือไม่เชิญ ถ้าคุณครูทราบแล้ว จะเห็นหน้าครูหอบสังขาร

ร่างกายไปจนได้ จนระยะหลัง ๆ เห็นว่าจะลำบากแก่คุณครูเกินสมควร พวกเราก็ไม่กล้าให้ท่านทราบ ถ้าท่านไปไม่ได้ บางทีท่านก็ส่งเงินไปร่วมทำบุญก็มี โดยเฉพาะการริเริ่มสร้างสำนัก ปฏิบัติธรรมสวน ปวิเวการาม คุณครูเลื่อมใสศรัทธาเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้ว่า ครั้งหนึ่งคณะศิษย์เก่า พณิชย การ มี ความ เห็น พ้องกัน เป็นเอกฉันท์ ขอเป็นเจ้าภาพจัดการทำบุญฉลองอายุปีที่ ๘๐ ของคุณครู เมื่อมีเงินเหลือจากการทำบุญที่โรงพยาบาลสงฆ์แล้ว ใคร่จะมอบไว้ให้คุณครูไว้ใช้เป็นส่วนตัว จำได้ ไม่ถนัด ดู เหมือน ว่า ได้ เงินเกือบร่วมสองหมื่นบาท ทั้งที่คุณครูไม่ร่ำรวยแต่ประการใด ท่านก็ไม่ยอมรับเงินที่ศิษย์เจตนาดีนั้น คุณครูเอาเงินจำนวนนี้ส่วนหนึ่งมอบให้มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศ-วิหาร เป็นเงิน ๑๑,๑๐๐ บาท โดยตั้งชื่อทุนนี้ว่า "หลวงสอบฎูกระบิล (เทียน เกตุนุติ) ดอกผลที่ได้รับปีละ ๑ ครั้ง บำรุงพระอาพาธโรงพยาบาลสงฆ์ ๑ ส่วน บำรุงสำนักปฏิบัติธรรมสวนปวิเวการาม ๑ ส่วน ทุนนี้

ได้เจริญงอกทวีขึ้น ปัจจุบันมีอยู่ ๑๓,๓๘๒.๘๒ บาท และสร้างกุฏิกัมมัฏฐานพร้อมมีถังน้ำ ๔๐๐ แกลลอน ๑ ใบ ราคา ๔,๕๐๐ บาท เจตนาของศิษย์จะให้ไว้บำรุงตัวท่าน แต่ท่านกลับเอาไปทำบุญหมด ไม่ยอมหักไว้เป็นส่วนตัวเลย ปีต่อ ๆ มาก็จัดทำอีก แต่ระยะหลังเอาไปทำอะไรอาตมาไม่ทราบ ผลบุญที่คุณครูได้ตั้งใจไว้ชอบ ผลของทานย่อมให้ผลไม่มีที่สิ้นสุด เป็นที่น่าอนุโมทนาที่ท่านเห็นกาลไกล

สำหรับกุฏิไม้ยางที่ปลูกมาได้ ๑๘ ปี ได้ชำรุดลงตามลำดับ อาตมาได้ปรารภกับเพื่อนร่วมโรงเรียน ไม่สู้มากคนนัก ต่างก็เต็มใจศรัทธาให้ปลูกขึ้นใหม่ให้ถาวรเป็นตึก ๒ ชั้น กว้าง ๔ เมตร ยาว ๖ เมตร ส่วนกุฏิเก่าได้รื้อ และใช้ไม้ที่พอใช้ได้ไปปลูกใหม่อีก ๑ หลัง คุณครูทราบเจตนาของศิษย์ที่อุทิศถวายไว้ ณ วัดปวิเวการาม เพื่อพระภิกษุได้อาศัยปฏิบัติธรรม ท่านอยากไปดู ไปไม่ไหวและร่วมสมทบทุนสร้างกุฏินี้ด้วย ตามภาพที่เห็นอยู่นี้

ข้อความที่จารึกไว้ ณ กุฏิหมายเลขที่ ๑๘ ว่า "คณะศิษย์ อุทิศส่วนกุศล ให้คุณ ครูหลวงสอบฎูกระบิล (เทียน เกตุนุติ) สิ้นค่าก่อสร้าง ๑๘,๐๓๒ บาท วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖" ผู้บริจาคมีโอกาสผ่านวัดนี้ ได้แวะเข้าไปชมเป็นที่พอใจ และถามว่าทำได้อย่างไรทั้งค่าวัสดุและค่าจ้างเพียงราคาเท่านี้ พวกเราไม่มีคอรัปชั่น ทำไมจะทำไม่ได้

ดำเนินรอยตามคุณครู

แม้จะทำอะไรไม่ได้มาก ก็ดีกว่าไม่ได้ทำอะไรเสียเลย ไม่ให้เสียเชิงลูกศิษย์มีครู เพื่อเป็นอนุสรณ์ความดีของคุณครูที่ได้ ผลิตศิษย์มาจากต่างจังหวัด อาศัย ข้าวสุกพระ แล้วก็มาทำประโยชน์ให้แก่สังคมเพียงเล็กน้อยดังนี้

พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้ริเริ่มตั้งโรงเรียนราษฎร์ อาศัยโรงเรียนนักธรรม วัดอุดมวิทยารามใกล้สถานีปราจีน ชื่อโรงเรียนสุธีวรราษฎร์รังสฤษฎ์ รับผู้สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ เรียนชั้นมัธยมปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมปีที่ ๔ พระภิกษุสามเณร และผู้มีลูกมากยากจน ไม่เก็บค่าเล่าเรียน และยังให้ยืมหนังสือเรียน อาตมภาพเป็นเจ้าของ เป็นผู้

จัดการ และเป็นครูใหญ่ ดำเนินการอยู่ ๗ ปี ไม่สามารถจะทำต่อไปได้ จึงมอบให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ของวัดอุดมวิทยาราม ขณะนี้มีสอนถึงชั้น ม.ศ. ๓ มีนักเรียนประมาณ ๑,๐๐๐ คน

พ.ศ. ๒๕๐๐ ยกที่ดินริมถนนหลวง กม. ๑๕๒ บ้านหนองชะอม ตำบลโคกไม้ลายหมู่ที่ ๖ อำเภอเมืองปราจีน จังหวัดปราจีนบุรีประมาณ๘๐ไร่ ตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมมอบให้เป็นทรัพย์สมบัติของส่งเสริมวิปัสสนามูลนิธิ มีคณะกรรมการดำเนินการ ๕ คน พร้อมทั้งผู้มีจิตศรัทธาตั้งทุนบำรุงสำนักนี้ ๑๓๒ ทุน ประมาณ ๕๗๕,๒๕๗ บาท

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๐๗ ที่ดินอยู่ที่ตำบลบ้านพระ อำเภอเมืองปราจีน จังหวัดปราจีนบุรี เป็นสวนไม้ไผ่ตง ยกให้ส่งเสริมวิปัสสนามูลนิธิอีกแปลงหนึ่ง ได้ค่าเช่าบางปี ๑๐๐๐ บาท บางปีได้ ๑๕๐๐ บาท เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๘ อนุญาตให้มูลนิธิขายที่ดินแปลงนี้ ได้เงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้มูลนิธิทั้งหมดไม่มีเงื่อนไข

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ที่ดินตำบลโคกไม้ลายส่วนหนึ่งประมาณ ๔๐ ไร่ ได้รับอนุญาตตั้งเป็นวัด

ธรรมยุติกนิกาย และแบ่งอีก ๔๐ ไร่ไว้ให้เป็นอีกส่วนหนึ่ง เพื่ออุบาสิกาจะได้ปฏิบัติธรรมไม่ขึ้นอยู่ในปกครองของวัด แต่ทั้งสองแห่งอยู่ในความอุปการะของส่งเสริมวิปัสสนามูลนิธิ

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๔ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมากว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๔๐ เมตร และได้สร้างโรงอุโบสถทำสังฆกรรม จนได้ทำการอุปสมบทพระภิกษุเริ่มแต่ปี ๒๕๑๘

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘ อาตมภาพมีศรัทธาอุปสมบทเพื่อศึกษาปฏิบัติธรรม ๕ พรรษาแรกประจำอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร บัดนี้ขอสมัครอยู่วัดปวิเวการามเป็นพรรษาที่ ๑๑

การบำเพ็ญกุศลอื่น ๆ เป็นประจำ

ตั้งทุนนิธิชื่อ "พยุงพงศ์ ๓" ดอกผลบำรุงโรงพยาบาลสงฆ์ "พยุงพงศ์ ๔" ดอกผลบำรุงพระภิกษุสามเณรจังหวัดปราจีนบุรีโดยทั่วไป "พยุงพงศ์ ๕" ดอกผลช่วยพระเณรอาพาธหนักหรือมรณภาพ ไม่มีใครจะช่วยเหลือ "พยุงพงศ์ ๗ และญาติมิตร" ดอกผลพิมพ์หนังสือธรรมะแจกทุก ๆ ปีเมื่ออาตมาสิ้นกาละ ถ้า

ยังไม่สิ้นก็นำมาพิมพ์แจกวันเกิดได้ปฏิบัติมาแล้ว ๑๑ ปี "พยุงพงศ์ ๙ และญาติมิตร" ขณะนี้มีทุนอยู่ ๖๓,๘๒๓.๕๐ บาท ใช้ดอกผลอุปการะผู้ขอร้องให้อุปสมบท และได้เป็นเจ้าภาพอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ๑๘ รูป สามเณร ๒ รูป แม่ชี ๑ คน "พยุงพงศ์ ๑๑" ใช้ดอกผลพิมพ์ธรรมะแจกในงานเฉพาะวัดบวรนิเวศวิหาร "พยุงพงศ์ ๑๒" ใช้ดอกผลช่วยพระอาพาธตึกสามัคคีพยาบาลและตึกวชิรญาณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คุณครูได้ร่วมสมทบทุนบางทุนตามโอกาส

อาตมาจะพยายามกระทำดีต่อ ๆ ไปไม่มีวันสิ้นสุด เพื่อจะได้เกิดบุญกุศล เป็นปัจจัยที่จะอุทิศส่วนกุศลนั้น ๆ แก่คุณครูอย่างพากภูมิใจ และได้บอกลูกหลานให้ทราบถึงคุณงามความดีของครูเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างต่อไป เมื่ออาตมาอุปสมบทแล้ว ปกติจะไม่ค่อยปรากฏตัวบ่อยนักได้สละเวลาไปเยี่ยมคุณครูหลายครั้งที่ซอยปราโมทย์ เพื่อให้ท่านเห็นชายผ้าเหลืองในฐานะศิษย์ของท่าน จะได้เกิดปีติในกุศลขึ้นบ้าง ลูกหลานของคุณครู อาตมาก็ให้การนับถือเสมือนญาติเท่าที่จะปฏิบัติได้

ในการพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ย่อมเป็นประ-เพณีของชาวโลกที่ควร ปฏิบัติสนองความ กตัญญูกตเวที ข้าพเจ้าเชื่อว่าวิญญาณของครู ได้ เข้า สู่สุคตินับแต่ วันที่ ๒๑ กันยายน๒๕๑๘ เวลา ๑๗.๒๕ น. นั้นแล้ว ท่านเป็นผู้มาดีและไปดี คนอื่นน้อยคนจะปฏิบัติได้ ถ้าข้าพเจ้าเป็นฆราวาสก็กล้าเสียสละอุปสมบทให้ท่านได้ เมื่อไม่มีโอกาสที่จะแสดงกตัญญูกตเวทีได้ด้วยวิธีใด จึงขอพิมพ์หนังสือเล่มนี้ที่คุณครูชอบร่วมการกุศลด้วย

บุญกุศลใดที่ศิษย์ของคุณครูคนหนึ่ง ได้ปฏิบัติมาแล้วขอให้เป็นพลวปัจจัยส่งผลให้คุณครูได้รับการอนุโมทนาไม่เลือกกาลเวลาใด จนกว่าอาตมาจะสิ้นกาละเช่นเดียวกัน

ขอเทพเจ้าทั้งหลายที่เป็นสัมมาทิฏฐิ เมื่อผู้รับไม่สามารถจะอนุโมทนาในการกุศลครั้งนี้ ด้วยประการใดก็ตาม ขอได้โปรดแจ้งให้ คุณครูหลวงสอบถูกระบิลได้รับทราบ และอนุโมทนาด้วย เทอญ

ปาลโกภิกขุ

(นามเดิม ส. พยุงพงศ์ อดีต ส.ส. ปราจีนบุรี รุ่น๒๔๘๐-๘)

พุทธชัยมงคล ๘

๑. เรื่องพระยามาร

พาหุํ สหสฺสมภินิมฺมิตสาวุธนฺตํ
ครีเมขลํ อุทิตโฆรสฺเสนมารํ
ทานาทิธมฺมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ.

"พระยามารนิรมิตแขนพันหนึ่งถืออาวุธครบทุกมือ ขี่ช้างครีเมขล์ พร้อมด้วยเสนาโห่ร้องกึกก้องเข้ามาผจญพระพุทธเจ้า พระองค์ก็ให้พ่ายไปด้วยวิธีที่ชอบ มีทานเป็นต้น ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า พระพุทธเจ้าประทับอยู่บนรัตนบัลลังก์สูง ๑๔ ศอก ใต้โพธิอัสสัตถพฤกษ์ บ่ายพระพักตร์สู่ปราจีนทิศ ผันพระปฤษฎางค์ไปข้างต้นพระมหาโพธิ คู้

บัลลังก์นั่งสมาธิตั้งพระกายตรงดำรงพระสติมั่น จำเพาะต่ออานาปานสติภาวนา แล้วทรงตั้งสัจจาธิษฐานว่า ถ้ายังไม่ลุพระโพธิญาณเพียงไรจะไม่ลุกจากรัตนบัลลังก์ นี้

ครั้งนั้นพระยาวสวัตดีมาร ผู้มีสันดานบาป ทราบว่าพระพุทธเจ้าทำความเพียรจะได้สำเร็จพระโพธิญาณก็ไม่พอใจ กลัวจะพ้นวิสัยของตนไป มีความโกรธแค้นมาก จึงนิรมิตแขนซ้ายขวาข้างละห้าร้อย ถืออาวุธต่าง ๆ ครบทุกมือ ขึ้นขี่ช้างคีรีเมขล์สูง ๑๕๐ โยชน์ ยกเสนาซึ่งนิรมิตกายแปลกประหลาดต่าง ๆ กัน มาทางทิศอุดร โห่ร้องกึกก้องเข้ามาหวังจะฟาดฟันพระองค์เสียให้สิ้นชีพ ขณะนั้นเทพดาในหมื่นจักรวาล ซึ่งทรงเพศดุจเล่นมหรสพมาแวดล้อมปฏิบัติรักษาพระองค์อยู่โดยรอบครั้นได้ยินเสียงกึกก้องสนั่นหวั่นไหวเข้ามาดังนั้น ทราบว่าพระยามารยกทัพมาก็พากันสะดุ้งตกใจกลัว ท้าวสุยามเทวราชฉวยได้สุวรรณจามร สันดุสิตเทวราชฉวยได้วาลวิชนี บัญจสิขเทพคนธรรพ์จับได้พิณทิพย์ พระอินทร์ฉวยฉุดได้สังขวิชัยยุทธ์ แล้วพากันเหาะหนีไปสู่พิภพ

ครั้นพระองค์เห็นเทพดาหนีไปหมดจึงทรงระลึกถึงบารมี ๓๐ ทัศ มีทานเป็นต้น ซึ่งพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญมาในอเนกชาติด้วยอำนาจพระบารมี เสนามารก็มิอาจเข้ามาใกล้พระองค์ได้ พระยามารมีความโกรธเป็นกำลัง จึงนิรมิตห่าฝน ๙ ประการ คือ ๑. ห่าฝนลมพายุใหญ่ ๒. ห่าฝนมหาเมฆฝนตกใหญ่ ๓. ห่าฝนก้อนศิลา ๔. ห่าฝนอาวุธศัสตราต่าง ๆ ๕. ห่าฝนถ่านเพลิง ๖. ห่าฝนเถ้ารึงร้อนจัดดุจเถ้ารึงในกุกกุฬนรก ๗. ห่าฝนไฟกรด ๘. ห่าฝนเปือกตม ๙. ห่าฝนอันมืดมัวทั่วทุกทิศให้ตกลงมา ห่าฝน ๙ ประการนั้นก็มิอาจทำอันตรายแก่พระองค์ได้ กลับเป็นเครื่องสักการบูชา ด้วยอำนาจพระบารมี มีทานเป็นต้น พระยามารเห็นดังนั้นก็ยิ่งโกรธมากขึ้น จึงเข้าไปร้องกล่าวตู่ว่า รัตนบัลลังก์นั้นเป็นของเกิดด้วยบุญสมภารแห่งตน สมควรแก่ตนแล้วอ้างเสนามารแห่งตนเป็นพยานพระองค์จึงตรัสตอบว่า รัตนบัลลังก์ของเกิดด้วยบุญบารมีของพระองค์ พระยามารให้อ้างพยาน พระองค์ไม่มีใครจะเป็นพยาน จึงทรงระลึกถึงทานที่พระองค์ได้

บริจาคในอเนกชาติ เช่นได้ให้ทานบุตรและภรรยาในพระชาติเป็นพระเวสสันดรเป็นต้น แล้วชี้นิ้วพระหัตถ์ลงไปตรงพื้นปฐพี นางพระธรณีก็ผุดขึ้นมายืนอยู่ตรงพระพักตร์แล้วทูลว่า ข้าพระบาทเป็นสักขีพยาน ได้ทราบบุญบารมีที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญมา น้ำทักษิโณทกตกลงชุ่มอยู่ในเกศาของข้าพระบาทมาก หาที่จะประมาณมิได้ แล้วนางพระธรณีก็บิดน้ำให้ไหลออกมาจากมวยผมแล้วไหลนองไปดุจห้วงมหาสมุทรทั้งมหาปฐพีก็กัมปนาทหวาดหวั่นไหวเป็นจลาจล พระยามารและพลมาลก็มีความพิศวงครั่นคร้ามขามพระเดชานุภาพของพระองค์เป็นอันมาก จึงพากันสรรเสริญพระพุทธคุณยอกรประนมนมัสการ แล้วก็กลับไปสู่พิภพของตน

พระองค์ทรงชนะมารครั้งนี้ เป็นวันพุธเดือน ๖ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เพลาพลบ พระอาทิตย์จวนจะอัสดงคต และได้ตรัสรู้ วันพฤหัสบดี เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เพลาปัจจุสมัย จวนใกล้รุ่ง

๒. เรื่อง อาฬวกยักษ์

มาราติเรกมภิยุชฺฌิตสพฺพรตฺติ
โฆรมฺปนาฬวกมกฺขมถทฺธยกฺขํ
ขนฺตีสุทนฺตวิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ.

"อาฬวกยักษ์มีฤทธิ์กล้ายิ่งกว่าพระยามาร มีสันดานอันกระด้างปราศ จากความอดทน เข้ามาผจญต่อสู้พระพุทธเจ้าคืนยังรุ่ง พระองค์ก็ได้ชนะด้วยวิธีทรมานเป็นอันดี คือความอดใจด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า อาฬวกยักษ์อาศัยอยู่ในวิมานใต้ต้นไทรใหญ่ในป่าแห่งหนึ่ง เป็นผู้หยาบช้าทารุณมาก เคยกินคนและสัตว์ซึ่งเข้ามาในที่นั้นและกินคนที่พระเจ้าอาฬวีราชเมืองอาฬวีส่งมาให้กินวันละคน ๆ ตามที่พระองค์ได้สัญญาไว้

เพลาเช้าวันหนึ่ง พระพุทธเจ้าเล็งเห็นอุปนิสัยของอาฬวกยักษ์ ซึ่งจะได้บรรลุโสดาปัตติผล พระองค์

จึงเสด็จไปยังวิมานอาฬวกยักษ์ ๆ ไม่อยู่ไปที่ประชุมยักษ์และเทพดาในป่าหิมพานต์เสีย พบแต่คันธัพพยักษ์รักษาประตูวิมาน พระองค์เสด็จเข้าไปประทับบนรัตนบัลลังก์ของอาฬวกยักษ์ แล้วทรงเปล่งรัศมี ๖ ประการ คือ เขียว เหลือง ขาว หงสบาท เลื่อม แดง ออกจากพระกาย ฝูงนางนักสนม และ บริวารทั้งหลายของอาฬวกยักษ์เห็นพระรัศมีมีความเลื่อมใส พากันเข้าไปนมัสการแล้วนั่งฟังธรรมอยู่ คันธัพพยักษ์ผู้รักษาประตู นมัสการพระองค์แล้วเหาะไปบอกอาฬวกยักษ์ ๆ โกรธคิดจะกลับมาฆ่าเสีย ขณะนั้นสาตาคิริยักษ์ เหมวตายักษ์พาบริวารคนละ ๕๐๐ เหาะมายังเชตวันวิหาร หวังจะนมัสการพระพุทธเจ้า ครั้นไม่พบจึงเหาะไปยังวิมานอาฬวกยักษ์ เข้าไปเฝ้าถวายนมัสการพระพุทธเจ้า แล้วเหาะไปที่ประชุม ณ ป่าหิมพานต์ พบอาฬวกยักษ์แล้วบอกว่า แก้วมณีเกิดขึ้นที่วิมานของท่าน อาฬวกยักษ์นึกว่าจริงก็ยินดีเหาะกลับมาเห็นพระพุทธเจ้าประทับอยู่บนบัลลังก์ แสดงธรรมแก่บริษัทของตนอยู่ก็โกรธ จึงแผลงฤทธิ์ให้ห่าฝน ๙ ประการตกลงมา หวังจะให้ทำลายชีวิตของพระองค์ ก็กลาย

เป็นเครื่องสักการบูชาอาฬวกยักษ์ยิ่งโกรธมากขึ้น จึงเอาผ้าโพกขว้างขึ้นไปบนอากาศหวัง จะให้ตกลงมาประหารพระองค์ ผ้าโพกก็แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ดังสนั่นกึกก้องไปในอากาศ แล้วกลับตกลงมาเป็น ดอกไม้ธูปเทียนบูชาบริษัทของอาฬวกยักษ์ และฝูงเทวดาเห็นดังนั้นก็มีความยินดี พากันร้องสาธุการเสียงกึกก้องโกลาหลอาฬวกยักษ์คิดว่าผ้าโพกของเราผืนนี้ ถ้าจะขว้างภูเขาใหญ่เท่าเขาพระสุเมรุก็อาจทำลายให้ละเอียดไป หรือถ้าจะขว้างไปในมหาสมุทร น้ำในมหาสมุทรก็แห้งไปหมด เราขว้างพระสมณะองค์นี้ มากลับกลายเป็นดอกไม้บูชาดูน่าอัศจรรย์นัก อย่ากระนั้นเลย เราจะข่มสมณะนี้ด้วยวาทะถ้าแพ้เรา ๆ ก็จะฆ่าเสีย คิดแล้วจึงร้องว่า ท่านมานั่งบนที่นั่งเราทำไม จงลุกไปเสียข้างนอก พระองค์ก็เสด็จออกไปบอกให้กลับเข้ามานั่งที่เก่าอีก พระองค์ก็เสด็จเข้ามาอาฬวกยักษ์เห็นดังนั้น ยิ่งนึกอัศจรรย์มากว่า พระองค์ไม่โกรธตอบและเป็นคนว่าง่าย บอกอย่างไรก็ทำตามทุกอย่าง พระองค์จึงตรัสว่า ท่านทำแก่เรา ๆ มิได้โกรธ

ตอบและมิได้เข็ดขยาดเลย อย่าว่าแต่ท่านคนเดียว ถึงแม้อินทร์พรหมและเทวดา ซึ่งมีฤทธานุภาพมากสักเท่าใดๆ ก็มิอาจย่ำยีเราได้ ท่านคิดไว้ว่าจะถามปัญหากะเรา ก็จงถามเถิด แต่ปัญหาที่ท่านจะถามเรานั้นเราจะบอกให้ท่านรู้ก่อนว่า ไม่ใช่ปัญหาของท่านเอง เป็นปัญหาที่จำได้ต่อๆ กันมา คือท่านจำมาจากบิดาของท่าน บิดาของท่านจำมาจากปู่ของท่าน ปู่ของท่านฟังธรรมจำได้มาแต่สำนักพระกัสสปพุทธเจ้า อาฬวกยักษ์จึงถามปัญหา ๔ ข้อว่าอะไรเป็นทรัพย์อย่างประเสริฐของบุรุษในโลกนี้ ?ประพฤติอย่างไรจึงจะได้สุข ? รสอะไรเป็นรสประเสริฐกว่ารสทั้งปวง ? เป็นอยู่อย่างไรจึงจะชื่อว่าเป็นอยู่ประเสริฐ? พระองค์ทรงวิสัชนาว่า ศรัทธาเป็นทรัพย์อย่างประเสริฐของบุรุษในโลกนี้, ประพฤติชอบจึงจะได้สุข, รสคือความสัตย์เป็นรสประเสริฐกว่ารสทั้งปวง, เป็นอยู่ด้วยปัญญาชื่อว่าเป็นอยู่ประเสริฐ แล้วพระองค์ได้ทรงแสดงธรรมให้อาฬวกยักษ์ฟังต่อไป อาฬวกยักษ์ก็เลื่อมพยศลงมีความเลื่อมใสได้สำเร็จโสดาปัตติผล แล้วถวายตัวเป็นอุบาสก

๓. เรื่อง ช้างนาฬาคิรี

นาฬาคิรึ คชวรํ อติมตฺตภูตํ
ทาวคฺคิจกฺกมสนีว สุทารุณนฺตํ
เมตฺตมฺพุเสกวิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ ฯ

"ช้างนาฬาคิรีตัวประเสริฐ ซับมันจัดดุร้ายนัก ประหนึ่งว่าไฟไหม้ป่า หรือจักรผัน หรือสายอสุนี มาผจญพระพุทธเจ้า พระองค์ก็ชนะเสียได้ด้วยวิธีแผ่เมตตาจิต ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า ช้างนาฬาคิรีจะแทงพระพุทธเจ้าเวลาเสด็จออกบิณฑบาต เหตุเกิดขึ้นเพราะพระเทวทัต คือพระเทวทัตคิดจะปลงพระชนม์ชีพพระสุคตเสีย แล้วจะตั้งตัวขึ้นเป็นพระพุทธเจ้าเอง จึงเข้าไปเฝ้าพระเจ้าอชาตศัตรูปรึกษาความลับตกลงกันแล้ว ไปที่โรงช้างสั่งควาญช้างให้มอมสุราพญานาฬาคิรี ซึ่งปรกติเคยกินเหล้าแต่ ๘ กระออม ให้ทวีขึ้นถึง ๑๖ กระออม จนเมามันอาละวาด

ร้ายแรงกล้า ครั้นเวลาเช้าพระผู้มีพระภาคเสด็จจาก เวฬุวนารามมารับบิณฑบาตในเมืองราชคฤห์พร้อมด้วย ภิกษุพุทธบริวารเป็นอันมาก นายควาญช้างก็ปล่อยพญา นาฬาคิรีให้อาละวาดพังโรงวิ่งแปร๋แปร้น ไล่แทงคนอล-หม่านสวนทางมา ด้วยอาการอันชูงวงปรบหูหาง ตรง มาจะแทงพระพุทธเจ้า ทันใดนั้นพระอานนท์เถระก็ออก มายืนอยู่ข้างหน้าพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงห้ามถึงสาม ครั้งแล้วบันดาลให้พระอานนท์เข้าปนในหมู่สงฆ์ เวลานั้น ยังมีหญิงลูกอ่อนอุ้มบุตรวิ่งหนีช้างตรงมาที่พระพุทธองค์ ครั้นช้างไล่จวนจะทัน เห็นว่าจะหนีไม่พ้น ทั้งเป็นการที่ ยังห่างจากพระพุทธเจ้าด้วย จึงได้วางลูกเสีย แล้ววิ่งหลีก เข้าข้างทางไป ฝ่ายช้างก็ตรงเข้ามาจะแทงทารกนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประดิษฐานอยู่ด้วยพรหม วิหารและแผ่พระเมตตาเฉพาะต่อช้างนาฬาคิรี แล้วจึงตรัส สอนให้ช้างนาฬาคิรีรู้สึกตนได้สติ เสื่อมคลายจากเมาเป็น ปรกติดี ยืนทอดงวงและหูไม่ประทุษร้ายเด็กนั้น แล้ว เบนศีรษะเดินมาใกล้พระบาท ฟุบเท้าลง ยกงวงจบพระ พุทธเจ้า พระองค์ก็ยกพระหัตถ์เบื้องซ้ายขึ้นปรามาสลูบ

กระพอง แล้วตรัสประทานโอวาทให้ช้างมีจิตปราโมทย์ในธรรมจริยา

เวลานั้นฝูงมหาชนที่คอยตักบาตรและถวายเครื่องสักการะที่ได้กระจัดกระจายหนีช้างซ่อนเร้น และป่ายปีนขึ้นที่สูงนั้น ครั้นเห็นพญาช้างสิ้นพยศอันร้ายแรงแล้วต่างตนก็มีจิตโสมนาการ โปรยปรายข้าวตอกดอกไม้และสรรพาภรณ์ต่าง ๆ ที่ตัวช้าง จนปกคลุมท่วมตัว ครั้นแล้วพญาช้างก็ถวายบังคมสมเด็จพระผู้ทรงพระภาคกลับไปโรงของตนโดยปรกติ

๔. เรื่อง องคุลิมาลโจร

อุกฺขิตฺตขคฺคมติหตฺถสุทารุณนฺตํ

ธาวนฺติโยชนปถงฺคุลิมาลวนฺตํ

อิทฺธีภิสงฺขตมโน ชิตวา มุนินฺโท

ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ.

"องคุลิมาลโจร ผู้มีสันดานอันหยาบช้าถือดาบเงื้อเงื้อดแล่นตามพระพุทธเจ้าไปไกล ๓ โยชน์ พระองค์

มีพระหฤทัยน้อมไปในอิทธาภิสังขารก็ชนะได้ ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด”

เรื่องมีว่า องคุลิมาลโจรนั้น บ้านอยู่ในเมืองสาวัตถี มารดาชื่อนางมันตานีพราหมณี บิดาเป็นพราหมณ์ราชปุโรหิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล แต่เดิมนั้นมารดาบิดาให้ชื่อว่าอหิงสกกุมาร ครั้นเจ้าอหิงสกกุมารนั้นเจริญวัยจึงไปเรียนศิลปศาสตร์ ในสำนักทิศาปาโมกข์อาจารย์ในเมืองตักกศิลา และเจ้าอหิงสกกุมารเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียบแหลมว่องไวกว่ามาณพทั้ง ๕๐๐ คน ซึ่งเป็นเพื่อนศิษย์ด้วยกัน ทั้งเป็นผู้มีความเพียรมาก และหมั่นปฏิบัติอาจารย์โดยเคารพ อาจารย์ก็รักมากกว่ามาณพอื่น ๆ พวกมาณพเหล่านั้นมีความริษยาพากันไปพูดยุยงอาจารย์ถึง ๒–๓ ครั้งว่า เจ้าอหิงสกมาณพคิดประทุษร้ายต่ออาจารย์ด้วยเหตุอันชั่วร้าย อาจารย์ก็พลอยเห็นจริงหลงเชื่อถ้อยคำ จึงคิดว่า จำเราจะคิดฆ่าอหิงสกมาณพนี้ด้วยอุบายปัญญา คือจะหลอกให้ไปตายในกลางป่าด้วยฝีมือ

คนอื่นฆ่า แล้วจึงเรียกอหิงสกมาณพเข้ามาใกล้ กระซิบบอกว่า ศิลปศาสตร์ที่ท่านเรียนนี้สมบูรณ์ดีแล้ว แต่เรายังประสิทธิ์ให้ไม่ได้ เพราะยังขาดนิ้วมือมนุษย์ ๑๐๐๐คน ท่านจงไปเที่ยวฆ่ามนุษย์ตัดนิ้วมือไว้คนละนิ้ว ๆ ให้ได้พันหนึ่งแล้วนำมาให้แก่เรา ๆ จึงจะประสิทธิ์ศิลปศาสตร์ให้ท่าน และตัวท่านจักเป็นผู้มีศิลปศาสตร์ประเสริฐในโลกได้คนหนึ่ง เจ้าอหิงสกมาณพได้ฟังก็หลงเชื่อ แล้วลาอาจารย์แต่งตัวถือดาบ ออกไปคอยสกัดฆ่ามนุษย์อยู่ที่ตำบลปากดงแห่งหนึ่ง แต่ไปเที่ยวฆ่ามนุษย์ในเมืองและตามบ้านเรือนในป่าแล้วตัดนิ้วมือไว้คนละนิ้ว ๆ แล้วเจาะร้อยสะพายแล่งไว้กับตัว ยังอีกนิ้วเดียวก็จะครบพัน เหตุดังนี้จึงมีนามปรากฏว่า องคุลิมาลโจร

วันหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงเห็นอุปนิสัยขององคุลิ-มาลโจรว่า ควรจะได้เอหิภิกขุอุปสมบท จึงเสด็จไปทรมานองคุลิมาลโจร ณ ตำบลปากดงนั้น เมื่อองคุลิมาลโจรแลเห็นพระพุทธเจ้าก็คิดว่า พระสมณะองค์นี้จะถึงที่ตายแล้ว เราจะได้นิ้วมือครบพัน จึงชักดาบเงือดเงื้อวิ่ง

ไล่พ้นพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ก็ทรงบันดาลด้วยฤทธิ์ให้เป็นแม่น้ำขวางหน้าองคุลิมาลโจรบ้าง เป็นป่าชัฏขวางหน้าบ้าง องคุลิมาลโจรนั้นต้องว่ายน้ำทวนคลื่นและลมทั้งต้องวิ่งบุกป่าชัฏ ไล่ติดตามก็หาทันพระพุทธเจ้าไม่ พระองค์ก็เสด็จพระพุทธดำเนินตามปกติธรรมดา แต่องคุลิมาลโจรวิ่งไล่ไปสิ้นระยะทางไกลได้ ๓ โยชน์ ก็พอสิ้นกำลังลง จึงร้องเรียกให้พระพุทธเจ้าหยุด พระองค์จึงตรัสตอบด้วยสุนทรวาจา อันไพเราะมีประการต่าง ๆ เมื่อองคุลิมาลโจรได้ฟังพระสุรเสียงก็ระลึกขึ้นได้ว่าพระสมณะองค์นี้พูดเพราะนัก ชรอยว่าจะเป็นพระสิทธารถราชกุมารที่เสด็จออกบรรพชาเป็นแน่แล้ว เสด็จมาทั้งนี้ด้วยทรงพระกรุณาจะโปรดเราให้พ้นทุกข์ ก็เกิดความเลื่อมใสอ่อนน้อมทิ้งอาวุธเสีย แล้วถวายนมัสการโดยเคารพ พระพุทธเจ้าจึงทรงพระมหากรุณาให้องคุลิมาลโจรบวชเป็นเอหิภิกขุในพระพุทธศาสนา

๕. เรื่อง นางจิญจมาณวิกา

กตฺวาน กฏฺฐมุทรํ อิว คพฺภินียา
จิญฺจาย ทุฏฺฐวจนํ ชนกายมชฺเฌ
สนฺเตน โสมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ

"นางจิญจมาณวิกา ทำมารยาเอาท่อนไม้ผูกไว้ที่ท้องดุจสตรีมีครรภ์ แล้วมากล่าวคำชั่วหยาบ หาว่าพระพุทธเจ้าทำอะไร ๆ กับตน พระองค์ก็ทรงชนะได้ด้วยวิธีอันงาม คืออาการสงบ ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า ในสมัยหนึ่ง เดียรถีย์ทั้งหลาย มีลาภสักการเสื่อมถอยน้อยไป จึงประชุมกันคิดหาอุบายยกโทษพระพุทธเจ้าเพื่อจะให้ปราศจากลาภสักการ จึงอ้อนวอนให้นางจิญจมาณวิกาผู้เป็นสาวิกาของตน มีรูปร่างงาม ทั้งเป็นผู้ฉลาดในกลมารยาสตรี ให้ถือดอกไม้ธูปเทียนไปยังพระเชตวันในเวลาเย็น ทำอาการประหนึ่งว่าจะไปนอนร่วมรักกับพระพุทธเจ้า และเดินสวนทางกับ

มหาชนที่พากันไปฟังธรรมแล้วกลับมาดังนี้ทุก ๆวันประมาณ ๓–๔ เดือน จึงเอาผ้าพันท้องให้พองขึ้นดังสตรีมีครรภ์อ่อน แล้วเที่ยวประกาศแก่พวกอันธพาลว่า ได้ร่วมรักกับพระพุทธเจ้า และคนอันธพาลเหล่านั้นก็ถือเอาเป็นจริงเชื่อลงเป็นแน่

ครั้นกาลนานมาประมาณ ๘–๙ เดือน นางจิญจมาณวิกา จึงเอาท่อนไม้ผูกไว้ที่ท้องแล้วห่อผ้าคลุมไว้ แล้วเอาไม้มีสัณฐานดังคางโค ทุบที่หลังมือและหลังเท้าให้บวมขึ้น ดังสตรีมีครรภ์แก่จวนจะคลอด จึงชักชวนคนอันธพาลเป็นอันมากพากันไปยังพระเชตวัน นางจิญจมาณวิกาจึงหลีกคนเข้าไปยืนอยู่ตรงพระพักตร์พระพุทธเจ้า ท่ามกลางบริษัททั้ง ๔ จึงกล่าววาจาหยาบต่อพระพุทธเจ้าว่าได้ร่วมรักกันจนมีครรภ์เป็นต้น บริษัทบางพวกก็เห็นจริง เชื่อถ้อยคำนางจิญจมาณวิกา บริษัทบางพวกก็ไม่เชื่อ บริษัทบางพวกก็มีความสงสัย

ในขณะนั้น ก็ร้อนไปถึงพระอินทร์ ๆ จึงให้เทวบุตร ๔ องค์ลงมานิรมิตกายเป็นหนูตัวน้อย แฝงตัวเข้า

ไปกัดเชือกที่ผูกอยู่กับไม้ทาบท้องนั้น เชือกขาด ไม้ก็พลัดตกลงถูกเท้านางจิญจมาณวิกา เท้าก็ขาดเป็นสองท่อนดังตัดด้วยดาบอันคม นางจิญจมาณวิกา ก็พ่ายแพ้แก่พระบรมพุทธานุภาพ

ทีนั้น มหาชน บริษัท ทั้งหลาย ก็พากัน ติโทษ นางจิญจมาณวิกาด้วยประการต่าง ๆ แล้วก็พากันฉุดลากตัวออกไปเสียจากพระเชตวัน แต่พอลับคลองพระเนตรพระพุทธเจ้า แผ่นดินก็สูบนางจิญจมาณวิกาลงไปสู่มหาอเวจีนรกทั้งเป็น.

๖. เรื่อง สัจจกนิครนถ์

สจฺจํ วิหาย มติสจฺจกวาทเกตุํ
วาทาภิโรปิตมนํ อติอนฺธภูตํ
ปญฺญาปทีปชลิโต ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ.

"สัจจกนิครนถ์ เป็นคนมืดเหลือเกิน มีประสงค์สละความจริงเสีย ชอบใจในการยกวาทะของตนขึ้นให้

สูงดังธง พระพุทธเจ้าผู้โพลงด้วยประทีปคือพระ ปัญญาก็ชนะได้ ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้า นั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า สัจจกนิครนถ์ผู้นี้ ได้เล่าเรียนปริศนา ในสำนักบิดามารดา ๕๐๐ ข้อ แล้วเที่ยวสังสนทนาไต่ ถามผู้ใด ก็ไม่มีใครที่จะโต้ตอบต้านทานปฏิภาณโวหาร ของสัจจกนิครนถ์ได้ กิตติศัพท์นี้ก็เล่าลือไปในทิศานุทิศ มหาชนนับถือ พากันมาเป็นศิษย์มาก

ฝ่ายสัจจกนิครนถ์นั้นก็สำคัญใจเป็นแน่ว่า ตนเป็น ผู้มีปัญญาวิชาความรู้เอกเลิศกว่าคนทั้งหลาย และภายใน ท้องของตนนั้น เต็มไปด้วยปัญญาวิชาทั้งนั้น คิดกลัวว่า ท้องจะแตกจะทลายไปจึงทำพืดเหล็กรัดท้องไว้

วันหนึ่ง สัจจกนิครนถ์ได้ยินคำสรรเสริญว่า พระพุทธเจ้าเป็นเอกอัคร บุคคลในโลกทรง พระปัญญารู้ เหตุในอดีตอนาคตปัจจุบัน ไม่มีผู้ที่จะคู่เคียงเป็นสอง บัดนี้พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ใต้ร่มไม้ใหญ่แห่งหนึ่ง ใกล้เมืองไพศาลี พร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกเป็นอันมาก เมื่อ

สัจจกนิครนถ์ทราบความดังนั้น ก็มีความยินดีตั้งใจจะถามข้อปริศนาอันลึกลับให้พระพุทธเจ้าแพ้แก่ตนให้จงได้ จึงพาศิษย์เป็นอันมากมายังเมืองไพศาลี แล้วเชิญพวกเจ้าลิจฉวีทั้ง ๕๐๐ พระองค์ให้เสด็จมาสู่สำนักพระพุทธเจ้าด้วยเพื่อจะได้เห็นจริงว่าข้างไหนจะแพ้และชนะ

คราวนั้น เป็นมหาสมาคมใหญ่ บรรดาชาวเมืองไพศาลีก็พากันมาประชุมพร้อมกันเป็นสองพวก คือสัมมาทิฏฐิพวก ๑ เอาใจช่วยพระพุทธเจ้า อยากจะให้พระพุทธเจ้าชนะ มิจฉาทิฏฐิพวก ๑ เอาใจช่วยสัจจกนิครนถ์ อยากจะให้สัจจกนิครนถ์ชนะ

เมื่อสัจจกนิครนถ์ ยกวาทะของตนขึ้นให้สูงประหนึ่งว่าธงชัย แล้วถามข้อปริศนาอันลึกลับด้วยประการใด ๆ พระพุทธเจ้าก็ทรงพยากรณ์แก้ได้ทุกๆ ข้อด้วยพระปัญญาอันรุ่งเรืองดังประทีป สัจจกนิครนถ์ก็ถึงปราชัยพ่ายแพ้พระบารมีญาณของพระองค์ แล้วจึงมอบตนเป็นอุบาสกในพระพุทธศาสนา.

๗. เรื่อง นันโทปนันทนาคราช

นนฺโทปนนฺทภุชคํ วิพุธํ มหิทฺธึ
ปุตฺเตน เถรภุชเคน ทมาปยนฺโต
อิทฺธูปเทสวิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ.

"นันโทปนันทนาคราชผู้มีฤทธิ์มาก พระพุทธเจ้าชนะได้ด้วยวิธีให้นาคคือพระโมคคัลลานเถระ ผู้เป็นชิโนรสไปแผลงฤทธิ์ทรมาน ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า นันโทปนันทนาคราช เป็นสัตว์ประกอบไปด้วยทิฏฐิผิดและมีฤทธานุภาพมาก เพลาเช้าวันหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงเล็งเห็นอุปนิสัยของนันโทปนันทนาคราช ซึ่งจะเสื่อมคลายจากความเห็นผิดและจะกลับมีจิตเลื่อมใสในพระรัตนตรัย พระองค์ก็พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์พุทธบริวารล้วนแต่พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ เสด็จไปสู่เทวโลกโดยอากาศ นันโทปนันทนาคราชเห็นพระพุทธองค์และพระภิกษุสงฆ์เหาะมาแต่ไกล สำคัญว่าจะเหาะข้ามศีรษะตนไปก็โกรธ จึงนิรมิตอัตภาพให้ใหญ่โตพันเขาสุเมรุไว้

๗ รอบ แล้วยกพังพานปกคลุมเขาพระสุเมรุและดาวดึงส์ไว้ แล้วบันดาลให้เป็นควันมืดคลุ้มไป พระรัฐปาละเห็นอาการดังนั้น จึงกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า แต่ก่อนเมื่อมาถึงที่นี้ เคยได้แลเห็นเขาพระสุเมรุและสุทัศนนครกับเวชยันตปราสาท มาบัดนี้หาเห็นไม่ เป็นด้วยเหตุใด พระองค์ตรัสว่า เป็นด้วยนันโทปนันทนาคราชทำฤทธิ์ พระเถระหลายองค์กราบทูลขอรับอาสาไปทรมานนันโทปนันทนาคราช พระองค์ไม่ทรงอนุญาต แล้วพระองค์โปรดให้พระโมคคัลลานเถระไปทรมาน ท่านจึงนิรมิตกายเป็น นาคราชใหญ่กว่า นันโทปนันทนาคราช สองเท่า แล้วไป ตวัดรัด นันโทปนันทนาคราช เข้าไว้ กับเขาพระสุเมรุ โดยแน่นหนาถึง ๑๔ รอบ นาคราชพ่นพิษให้เป็นควันและเปลวไฟ ท่านก็พ่นควันพ่นเปลวไฟบ้าง แต่ท่านไม่ร้อน นาคราชร้อนจนทนไม่ไหว จึงขออย่าให้ท่านจำแลงเป็นนาครัดเลย ท่านก็คืนอัตภาพเป็นพระเถระดังเก่า แล้วทำฤทธิ์เข้าช่องโสตช่องนาสิกของนันโทปนันทนาคราช เข้าเบื้องขวาออกเบื้องซ้าย เข้าเบื้องซ้ายออกเบื้องขวา นาคราชคิดว่าถ้าท่านเข้าไปในปากจะเคี้ยวเสียให้

ละเอียดท่านรู้ใจจึงเข้าทางปากไปจงกรมอยู่ในท้องแล้วกลับออกมายืนอยู่ข้างนอก นาคราชอ้าปากคอยงับแต่ไม่ทัน ครั้นเห็นจะสู้ฤทธิ์ท่านไม่ไหว จึงเริ่มหนี ท่านก็จำแลงเป็นครุฑใหญ่บินไปตามจับ นาคราชแพ้ฤทธิ์ท่านจึงได้สละทิฏฐิผิด แล้วจำแลงเป็นมาณพเข้าไปนมัสการขอโทษท่าน ท่านว่ารับไม่ได้ จึงพาไปเฝ้าทูลต่อพระพุทธเจ้าแล้วพระองค์ทรงแสดงธรรมให้ฟังมีความเลื่อมใส ขอถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งตลอดชีวิต.

๘. เรื่อง พกาพรหม

ทุคฺคาหทิฏฺฐิภุชเคน สุทฏฺฐหตฺถํ
พฺรหฺมํ วิสุทฺธิชุติมิทฺธิพกาภิธานํ
ญาณาคเทน วิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ ฯ.

"พกาพรหมผู้มีฤทธิ์ สำคัญตนว่ารุ่งเรืองด้วยความบริสุทธิ์ มีมืออันอสรพิษ คือการถือทิฏฐิผิดขบไม่วาง พระพุทธเจ้าก็ชนะได้ด้วยวิธีคือพระญาณปรีชาดังงูพิษ ด้วยเดชะความชนะของพระพุทธเจ้านั้น ขอชัยมงคลจงมีแด่ท่านเถิด"

เรื่องมีว่า พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ในป่าสุภวัน ใต้ร่มไม้รังใหญ่ต้นหนึ่ง ทรงพิจารณาเห็นอุปนิสัยของท้าวพกาพรหม จึงเสด็จขึ้นไปยังชั้นพรหมโลกชื่อเวหัปผล ซึ่งเป็นที่อยู่ของท้าวพกาพรหมนั้น เมื่อท้าวพกาพรหมแลเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จมา ก็ร้องเชิญให้เสด็จเข้ามาสู่ที่ใกล้ ในเวลานั้นบรรดาท้าวมหาพรหมทั้งหลายก็ตื่นข่าวเอิกเริก พากันมาประชุมพร้อมกันในที่นั้นเป็นอันมาก เพื่อจะคอยฟังปริศนาธรรม

เมื่อท้าวพกาพรหมได้โอกาสก็ยกวาทะของตนขึ้นถาม และแม้ถามด้วยประการใด ๆ พระพุทธเจ้าก็ตรัสพยากรณ์ได้ทุกประการ แล้วตรัสว่าท่านอวดอ้างว่าตัวท่านเป็นผู้มีฤทธิ์มาก จงแสดงฤทธิ์คือหายตัวให้ปรากฏในเวลานี้ ตถาคตจะคอยดู

ท้าวพกาพรหมก็แสดงฤทธิ์เพื่อจะบังกายให้หายไป แต่จะเที่ยวเร้นซ่อนอย่างไรๆก็ไม่หายตัวลับตนไปได้ด้วยเหตุที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงฤทธิ์ห้ามไว้ ท้าวพกาพรหมก็เสียใจเข้าไปนั่งรัดเข่าอยู่ในวิมานของตน บรรดาท้าวมหาพรหมทั้งหลายก็พากันเยาะเย้ยด้วยถ้อยคำต่าง ๆท้าวพกาพรหมจึงออกมาพูดว่า ทีนี้พระสมณโคดมท่านจงทำ

หายตัวบ้างซี่ พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงฤทธิ์กำบังพระกาย หายพระองค์มิให้เห็น ปรากฏแก่จักษุท้าวมหาพรหมทั้งปวง แล้วเสด็จเข้าไปตรัสธรรมเทศนาในท่ามกลางท้าวมหาพรหมทั้งปวงๆได้ยินแต่พระสุรเสียง มิได้เห็นพระองค์ ต่อภายหลังพระองค์จึงทรงแสดงพระกายให้ปรากฏ แล้วตรัสเทศนาให้ท้าวพกาพรหมฟังจนสิ้นสงสัย มีน้ำใจอ่อนน้อม เชื่อแท้ในพระบรมพุทโธวาท แล้วสละละวางทิฏฐิเสีย ปฏิบัติตามทางตรงคือสัมมาทิฏฐิเป็นอันดี แล้วก็เสด็จกลับมายังพระเชตวัน ซึ่งเป็นที่ประทับของพระองค์

สรุป

เอตาปิ พุทฺธชยมงฺคลอฏฺฐคาถา
โย วาจโน ทินทิเน สรเต มตนฺที
หิตฺวานเนกวิวิธานิ จุปทฺทวานิ
โมกฺขํ สุขํ อธิคเมยฺย นโร สปญฺโญ ฯ.

"คาถาทั้ง ๘ อันแสดงชัยมงคลของพระพุทธเจ้าเหล่านี้ แม้นรชนผู้ใดหมั่นสวดระลึกทุกๆวันนรชนผู้นั้นชื่อว่าเป็นผู้มีปัญญาละเสียซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลายมีประการต่างๆเป็นอันมากแล้ว และบรรลุถึงซึ่งสุขคือ พระนิพพานโดยแท้

(บทแทรกของหลวงสอบ ๆ)

ก่อนบอกวิธีใช้พุทธชัยมงคลคาถา หรือบทถวายพรพระ ข้าพเจ้าขอแนะนำ หรือชี้แจงไว้แก่ท่านดังต่อไปนี้คือ เมื่อท่านจะใช้คำบาลีสำหรับภาวนาหรือเสกอะไรสำหรับผู้อื่น ท่านจงใช้คำบาลีทุกคำให้ตรงตามบทคาถาแต่ละบทนั้นทั้งแปดบท แต่ว่าถ้าท่านจะใช้คำบาลีตามบทนั้นๆ ให้เป็นคุณประโยชน์สำหรับตัวท่านเอง ขอท่านจงเปลี่ยนคำว่า "เต" หลัง ภวตุ เต เป็น ภวตุ "เม" ดังนี้ทุก ๆ บท ทั้งนี้เพราะเหตุคำว่า "เต" แปลว่า ท่าน แต่คำว่า "เม" แปลว่าข้าพเจ้า

บทถวายพรพระมีวิธีใช้ทั้งแปดบท และบทสุดท้ายดังต่อไปนี้:-

บทที่ ๑ ใช้ภาวนา ศัตรูมิอาจประจญได้เลย พ่ายแพ้เรา ถ้าจะขับผี ภาวนา ๓ ที ทำน้ำมนตร์รดถอนคุณคน คุณผีได้สารพัด

บทที่ ๒ ถ้าผู้ใดภาวนาทุกค่ำเช้าดีนัก ใช้เสกยากินทาทุกชนิด แก้โรคภัยไข้เจ็บ เพิ่มฤทธิ์ยาให้แรงขึ้น เสกน้ำมนตร์รดก็ได้

บทที่ ๓ ใช้ภาวนากันเสือ ช้าง สัตว์ทุกอย่างไม่กล้าแผ้วพาลทำร้ายได้ ภาวนาเดินป่าดีนัก ภูตผีปีศาจมิอาจรบกวน ทั้งกันโรคภัยไข้เจ็บได้ด้วย

บทที่ ๔ เสกน้ำล้างหน้า เกิดสวัสดิมงคล ป้องกันการกระทำทั้งปวง

บทที่ ๕ ถ้าจะแก้ยาแฝด ให้หาส้มป่อย ๗ ฝักๆละ ๗ ข้อ ใส่น้ำมนต์เสกแล้วรดหัว หรือเสกน้ำมันดิบกินทาก็ได้

บทที่ ๖ ถ้าเกิดทุกขภัย เป็นถ้อยความกัน ให้ใช้คาถานี้ภาวนา มีชัยชนะ พ้นจากทุกข์แล

บทที่ ๗ ภาวนาทุกวันกันสาระพัด ถ้าถูกอสรพิษสัตว์ เช่นงูกัดก็ดี ให้เอาคาถานี้ปัดเป่าดับพิษ ก็หายสิ้น

บทที่ ๘ ภาวนาทุกวันกันปีศาจและโรคระบาดทั้งปวง ถ้าจะขับผี ให้ว่าบทพาหุง ๓ ที บทมาราติเรก ๓ ที บททุคคา ๓ ที ขับผีได้สิ้น

บทสุดท้าย ใช้ปัดพิษทั้งปวง ทำน้ำมนต์แก้โรคภัยไข้เจ็บได้ทุกอย่าง

ปาฐกถาพิเศษ

ชัยชนะของพระพุทธเจ้า

พ.ท. ปิ่น มุทุกันต์

แสดง ณ หอประชุมโรงพยาบาลสงฆ์ พระนคร

๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๒

ขอความสุขความเจริญจงมีแด่ท่านผู้ฟังที่เคารพ

เหตุที่ผมนำเรื่องนี้มาเสนอท่านผู้ฟัง เนื่องจากเมื่อวันวิสาขะบูชาที่ผ่านมานี้ ผมได้มาแสดงปาฐกถาที่นี่ครั้งหนึ่ง ตามคำเชิญของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย คราวนั้นผมได้พูดถึงเรื่องพระพุทธเจ้าทรงชนะมารในวันตรัสรู้ ครั้นกลับไปบ้านแล้ว ได้ตรึกตรองดูเรื่องชัยชนะของพระพุทธเจ้าอีกครั้ง และได้ค้นดูในหลักฐานทางศาสนาหลายแห่ง ทำให้เกิดความนึกคิดขึ้นว่า หากได้นำ

เรื่องชัยชนะของพระพุทธองค์มาปรารภกับท่านผู้ประพฤติธรรมสักครั้งหนึ่ง โดยย่อลงพูดให้จบในครั้งเดียวแล้ววิจารณ์เข้าหาทางปฏิบัติด้วยก็คงจะ บัง เกิด ผล ดี ถึง สองประการ คือเมื่อผู้ฟังได้ทราบว่าพระพุทธเจ้า ทรงประกาศศาสนาด้วยการต่อสู้ กับอุปสรรคอย่างยากเย็นแล้ว จะทำให้เห็นพระคุณของพระพุทธเจ้า และมีความหวงแหนพระศาสนาของเรามากยิ่งขึ้น เพราะทราบว่าเป็นของที่ได้มาโดยยาก อีกประการหนึ่ง จะได้ศึกษาชั้นเชิงของพระบรมครูของเราแล้ว นำมาใช้กับชีวิตจริงของตัวเราเอง ถ้าเราเผชิญกับภัยอย่างนั้นเข้าจะทำอย่างไร เพราะชีวิตของเราทุกคนเต็มไปด้วยการต่อสู้ ดังเป็นที่ทราบอยู่ทั่วกันแล้วเมื่อคิดถึงเรื่องนี้ ก็พอดีทางหอประชุมไปเชิญมาแสดงปาฐกถา จึงได้กำหนดมาให้ว่าจะพูดเรื่อง **ชัยชนะของพระพุทธเจ้า**

บทพาหุง

ที่จริงเรื่องชัยชนะของพระศาสดานั้น มีอยู่ทุกศาสนา คือแต่ละศาสนาก็ถือว่าท่านผู้เป็นศาสดาของ

ศาสนานั้นเป็นผู้มีชัยชนะ และความจริงก็เป็นเช่นนั้น ศาสนาแต่ละศาสนานั้น กว่าท่านผู้เป็นศาสดาจะประดิษฐานลงในโลกได้ ต้องพ้นผ่าอุปสรรคมาอย่างโชกโชนทั้งนั้น ท่านต้องต่อสู้จนชนะจึงวางศาสนาได้สำเร็จ จะต่างกันก็แต่วิธีชนะเท่านั้น เช่นพระมหาเยซูเจ้าของศาสนาคริสต์ ก็ถูกพวกยิวหัวเก่าพากันกลุ้มรุมใส่ร้ายอย่างหนักหน่วง ผลที่สุดทรงตัดสินพระทัยเอาชนะพวกใจบาปเหล่านั้น ด้วยการทรงยอมตาย คือยอมให้พวกมารเหล่านั้นจับกุมและรับการประหารอย่างทารุณ จนสิ้นชีพบนไม้กางเขน วีรกรรมอันนั้นได้ชนะใจคริสต์ศาสนิกมาจนทุกวันนี้ ทางด้านศาสนาอิสลามก็เหมือนกัน คือท่านพระศาสดา นบีมูฮัมหมัด (พระมะหะหมัด) ได้ถูกพวกเศรษฐีชาวเมกกะก่อกวนอย่างหนักหน่วง จนท่านต้องตัดสินพระทัยทำสงคราม ปราบปรามพวกมารร้ายจนได้ชัยชนะด้วยการรบ เรื่องทำนองนี้มีอยู่ทุกศาสนาแม้ในศาสนาพุทธของเราก็มี จะต่างกันก็แต่ว่า โฉมหน้าของศัตรูเป็นอย่างไร และพระศาสดาองค์ใดทรงชนะศัตรูนั้น ๆ ด้วยวิธีใดเท่านั้น

สำหรับชัยชนะของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระศาสดาของศาสนาพุทธ ทรงมีวิธีเอาชนะศัตรูที่ไม่ซ้ำแบบพระศาสดาของศาสนาอื่น น่าศึกษามากทีเดียว หลักฐานบันทึกชัยชนะของพระพุทธเจ้าคือ "**พุทธชัยมงคลคาถา**" หรือที่เราเรียกในภาษาพูดธรรมดาว่า "**บทพาหุง**" ที่เรียกอย่างนี้เพราะคำขึ้นต้นบทออกเสียงว่า "**พาหุงสหัสสะ ฯลฯ**" คนเลยเรียกบทสวดบทนี้ว่า บทพาหุง จำง่ายดีเหมือนกัน วิธีเอาคำขึ้นต้นบทมาเรียกเป็นชื่ออย่างนี้ใช้กันมากทั้งทางโลกทางธรรมอย่างเช่น ชื่อ เพลงต่าง ๆ เขาเอาคำต้นเพลงมาเป็นชื่อเพลง ทำให้จำง่ายไม่ต้องเสียเวลาคิด

เกี่ยวกับเรื่องพาหุงมีข้อน่าคิดอยู่อีก ๒–๓ อย่างพูดแล้วก็ขอพูดเสียด้วยเลย เรื่องแรกคือเรื่องชื่อบทสวดพาหุงนี้เราเรียกอีกอย่างว่า "**ถวายพรพระ**" เช่นอย่างเวลามีงานเราถามกันว่า "พระสงฆ์ท่านถวายพรพระหรือยัง?" ก็หมายความว่า ท่านสวดพาหุงแล้วหรือยัง เหตุใดจึงพูดกันว่าถวายพรพระ ข้อความในบทสวดนั้น

ทั้งหมดเป็นการพรรณนาชัยชนะของพระ แล้วเราตั้งอธิษฐานขอพรจากท่านต่างหาก ทำไมจึงพูดว่าเราถวายพรท่าน ข้อนี้ข้าพเจ้ายังไม่พบคำอธิบายที่เป็นหลักฐาน เพียงแต่มีท่านผู้หนึ่งเล่าให้ฟังว่า เดิมทีบทสวดพาหุงนี้ยังไม่มี พระสงฆ์ต้องการจะแต่งบทบาลีคาถาเกี่ยวกับชัยชนะเพื่อถวายพระพรแด่พระเจ้าอยู่หัวให้ทรงชนะศึก จึงได้แต่งบทพาหุงนี้ขึ้นสวดถวาย จึงเป็นที่รู้กันในคณะสงฆ์ว่า "คำถวายพรพระ" ที่ว่า พระ ในที่นี้ไม่ใช่หมายถึงพระพุทธเจ้า แต่หมายถึงพระเจ้าแผ่นดิน แต่เรียกสั้น ๆ ว่าถวายพรพระ ครั้นภายหลังพระสงฆ์ได้นำคาถานี้ไปสวดในงานเอกชนทั่วไปด้วยก็คงเรียกว่าสวดถวายพรพระตามเดิม นี่เป็นคำบอกเล่าแต่ก็น่าฟังไว้

อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องความนิยมในการสวด เราเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า บทพาหุงนี้พระสวดก่อนฉันเช่นมีงานทำบุญบ้าน ก่อนที่ทายกจะถวายอาหารพระท่านสวดบทนี้เสียก่อน ข้อนี้ข้าพเจ้าก็จนปัญญาเหมือนกันไม่ทราบว่าเหตุใดท่านจึงนิยมอย่างนั้น ข้อความในบท

พาหุงก็ไม่เห็นมีคำใดเกี่ยวกับอาหารการกินเลย มีแต่เรื่องชัยชนะแล้วทำไมท่านจึงเอาเรื่องชนะมาสวดให้คนฟังตอนกำลังหิว ถ้าท่านสวดตอนฉันอิ่มแล้วก็ยังพอมีทางคิดบ้างนี่ท่านสวดก่อนฉัน ไม่ทราบว่าเพราะเหตุใด เรียนถามท่านผู้ใดก็ได้รับคำตอบแต่ว่าไม่ทราบ มีที่บอกว่าทราบอยู่ก็แต่ผู้ตอบเล่นสำนวน ตอบทิ้งไม่ใช่ตอบเอา คือตอบว่า "จะกินมันก็ต้องหุงก่อนซิ ไม่หุงก่อนแล้วจะกินเข้าไปยังไง ?" ผลที่สุดก็คือไม่ทราบต้นสายปลายเหตุเหมือนกัน

นอกจากพระสวดเวลาก่อนฉันแล้ว ทางราชการทหารมีนิยมเป็นจารีตประเพณีอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือเวลากองทหารได้รับพระราชทานธงไชยเฉลิมพล ทหารพากันสวดบทพาหุงอย่างย่อด้วย นอกจากนี้มีชาวบ้านนิยมสวดไล่ผีและป้องกันสัตว์เลื้อยคลานต่าง ๆ อีกบ้าง เป็นเรื่องการเชื่อถือทางอภินิหาร

อีกอย่างหนึ่งที่ชาวบ้านนิยม คือเวลาทำบุญซึ่งมีการตักบาตรด้วย พอพระเริ่มสวดถึงบทพาหุงชาวบ้าน

จะพากันลุกไปตักบาตร เรื่องนี้เป็นการต้องการจะรักษาเวลามากกว่า ที่ถูกแล้วพวกทายกต้องนั่งฟังพระสวดจนจบ เพราะเป็นการรับพร แล้วจึงค่อยไปตักบาตรทีหลัง แต่เห็นว่าทำอย่างนั้นเวลาถวายอาหารพระ จะสายเกินไป จึงพากันใส่บาตรในระหว่างพระยังสวดอยู่ คนไม่รู้เลยคิดว่า บทพาหุงนี้เป็นบทที่พระบอกให้ใส่บาตร ซึ่งความจริงแล้วเนื้อเรื่องไม่เกี่ยวกับการตักบาตรเลย

เรื่องเหล่านี้เล่าสู่กันฟัง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักฐานบันทึกชัยชนะของพระพุทธเจ้าด้วยเหมือนกัน

ในหลักฐานดังกล่าวนี้ บันทึกชัยชนะของพระ-พุทธเจ้าไว้รวม ๘ ครั้งด้วยกัน ที่จริงเรื่องชัยชนะของพระองค์มีมากกว่าแปดครั้ง แต่ที่ท่านบันทึกไว้ในบทพาหุงคงจะเฉพาะเรื่องใหญ่ ๆ เท่านั้น ในการพูดวันนี้ผมจะเล่าเรื่องชัยชนะทั้งแปดครั้งนั้นย่อ ๆ ให้จบไปตอนหนึ่งก่อน แล้วจึงจะวิจารณ์เข้าหาทางปฏิบัติตอนหลัง เวลาฟังผมเล่าโปรดสังเกตดูว่า เหตุการณ์นั้น ๆ มีมาในรูปใด และพระพุทธองค์ทรงชนะด้วยวิธีใด

ครั้งที่ ๑ ทรงชนะมาร

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในวันเพ็ญวิสาขะที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เรื่องย่อมีว่า ในวันเพ็ญเดือนวิสาขะนั้น พระพุทธเจ้าซึ่งตอนนั้นยังไม่ได้ตรัสรู้ ทรงรับกำหญ้าคาจากนายโสตติยะ คนตัดหญ้า แล้วทรงนำหญ้าคานั้นไปราดลงที่ใต้ต้นโพธิ์ เป็นที่ประทับนั่งสมาธิ พอพญามารวสวดีรู้ข่าวเข้าอยากจะขัดขวางไม่ให้พระองค์ได้ตรัสรู้ จึงยกทัพเสนามารมาล้อมต้นโพธิ์ การต่อสู้ก็เปิดฉากขึ้น สรุปแล้วมารใช้กลยุทธสามแบบ เริ่มแรกด้วยการทวงเอาบัลลังก์ที่พระพุทธองค์ประทับอยู่นั้น วิธีทวงก็ทวงเอาดื้อ ๆ คือตู่เอาซึ่ง ๆ หน้าเหมือนกับคนตู่เอาของคนอื่นอย่างนั้นแหละ

"สิทธัตถะ ท่านมีสิทธิ์อะไรที่มานั่งบนบัลลังก์ของข้า ฯ" อีตาหัวหน้ามารประท้วง

"บัลลังก์นี้เป็นของท่านผู้ใด?" พระตรัสถาม

"ของข้า ฯ เอง" มารว่า

"ท่านมีหลักฐานพยานไหม?"

"มีซิ โน่นยังไง เสนามารทั้งหมดนั่นแหละ**พยานของข้าฯ"** ว่าแล้วก็พะยักหน้าพลางชี้มือไปยังพวกเสนามาร พวกเสนาเหล่านั้นก็ล้วนแต่ขุนพลอยพะยักทั้งนั้น ตะโกนรับเป็นเสียงเดียวกันว่า "**จริง!**" จะไม่รับว่าจริงได้รึ เสี้ยมสอนกันมาแล้วทั้งนั้น ลงได้มีอำนาจขนาดนั้นแล้วพยานเท็จจะเอากี่ร้อยกี่พันปากก็ได้

"**สิทธิ์ดีตะล่ะ! ที่อ้างว่าบัลลังก์นั้นเป็นของท่านนั้น ใครเป็นพยาน?"** หัวหน้ามารหันมาซักพระพุทธองค์บ้าง

"**แผ่นดินนี่แน่ะเป็นพยาน**" ตรัสพลางทรงชี้พระหัตถ์ลงที่พื้นปฐพี "**เรามาอยู่ที่นี่คนเดียว ญาติพี่น้องพวกพ้องไม่มีเลย เราไม่มีคนที่จะอ้าง แต่ถ้าท่านอยากทราบก็ถามเอากับแผ่นดินนี้ก็แล้วกัน!**"

การเจรจาทางการทูตไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะคนขี้โกงนั้นย่อมไม่สนใจที่จะรับฟังเหตุผล ตู่เอาตรง ๆ ไม่สำเร็จก็หาทางขู่ด้วยกำลังต่อไป คนเราลงได้ใจคดแล้วยากที่จะพูดกันรู้เรื่อง

ดังนั้นแผนการขั้นที่สองของมารก็เริ่มขึ้น คือการรบ โถมความป่าเถื่อนเข้าใส่พระพุทธเจ้า ซึ่งไม่มีความผิดอันใด และเป็นคนมือเปล่าตัวคนเดียว ผลที่สุดดินฟ้าอากาศก็ลงโทษคนพาล แตกกระจัดกระจายไป

ขั้นที่สาม หลังจากพญามารพ่ายแพ้ในเชิงรบแล้ว ลูกสาวมารเห็นพ่อเสียอกเสียใจมาก ก็เข้าไปถามดู พ่อมารก็บอกว่าหมดหนทางแล้วที่จะขัดขวางพระสิทธัตถะไม่ให้ตรัสรู้ ลูกสาวมารถามว่าพระสิทธัตถะที่พ่อว่านั้นเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ? พ่อมารบอกว่าเป็นผู้ชาย ยายลูกสาวซักว่าหนุ่มหรือแก่ ? พ่อมารบอกว่าอายุ ๓๕ ปียังหนุ่มแน่นพวกลูกสาวมารอุทานเป็นเสียงเดียวกันว่า "**สำเร็จ! พ่อไม่ต้องวิตก, ลูกเอง!**" ครั้นแล้วสามสาวพี่น้องก็พากันไปทำยั่วยวนกวนใจพระมหาบุรุษเจ้า ทำจนหมดทุกเพลงแล้ว ไม่สำเร็จ จนกระทั่งพากันคิดว่า ธรรมดาผู้ชายนั้นชอบผู้หญิงไม่เหมือนกัน บางคนชอบสาวน้อย บางคนชอบสาวใหญ่ และบางคนสนใจกับคนแก่ จะเอาแน่อะไรกับหัวใจผู้ชาย คิดแล้วก็พากันนิรมิตรตัวเป็น

ผู้หญิงขนาดต่าง ๆ คนละร้อยขนาด สามคนก็ ๓๐๐ ขนาด จริตจะก้านต่าง ๆ กัน ผลัดเปลี่ยนกันเข้าแสดงมายากวนใจพระมหาบุรุษ แต่แล้วก็คว้าน้ำเหลว!

มีข้อน่าสังเกตอีกนิดหนึ่ง คือตามตำนานพุทธประวัติกล่าวว่า ตัวพ่อมารกับเสนามารได้พ่ายแพ้พระพุทธเจ้าไปตั้งแต่พลบค่ำวันขึ้น ๑๕ ค่ำ หมายความว่าพระพุทธองค์ทรงชนะมารก่อนตะวันตกดิน แล้วจึงทรงเข้าสมาธิตลอดคืนจนได้ตรัสรู้ เรื่องรบกับมารน่าจะสิ้นสุดแค่นี้ เพราะพระองค์ชนะแล้ว จนได้พระนามว่าพระพิชิตมาร แต่ตำนานกลับเขียนว่า หลังจากตรัสรู้แล้ว ๗ วัน ลูกสาวจึงมารังควาน ความตอนนี้ถ้าพิจารณาในแง่ที่ว่ามารที่ว่านั้นเป็นกิเลสในพระทัยของพระองค์เองซึ่งเป็นแบบธรรมาธิษฐาน ฟังไม่ขึ้นเลยเพราะท่านได้บรรลุถึงความสิ้นกิเลสแล้ว จะมีกิเลสอะไรมาฟุ้งอยู่อีกเล่าแต่ถ้าพิจารณากันในทางที่ว่ามารที่เป็นตัวเป็นตนมีจริงก็ไม่มีปัญหา เพราะสันดานของมารมันนึกอยากขวางใครเมื่อไรมันก็ขวางเมื่อนั้น ไม่ได้คำนึงว่าเขาจะทำอะไร และแพ้

อย่างมารมันก็แพ้ไม่เสร็จ ขี้แพ้ชวนตี ที่ว่าลูกสาวมารังควานพระพุทธเจ้า หลังจากตรัสรู้แล้วถึง ๗ วันนั้น ผมก็เห็นว่าไม่แปลกบวชตั้งสิบพรรษาลูกสาวมารจึงตามไปเจอเข้าก็ได้ นี่เจ็ดวันเท่านั้นจะแปลกอะไร แล้วเรื่องของมารมันก็อย่างนี้ทั้งนั้น คือทำงานไม่มีหมายกำหนดการ อยากเล่นงานใครเมื่อไรก็ไม่บอกให้ใครรู้ นึกดูสังคมเราทุกวันนี้ก็แล้วกัน พวกเราจะพึ่งปาฐกจะมีสวดมนต์พึ่งเทศน์เราประกาศเปิดเผยเลยว่าวันนั้นเวลานั้นแต่พวกโจรผู้ร้ายซึ่งเป็นฝ่ายมารสังคมไม่มีออกหมายกำหนดการล่วงหน้า เหมาะเมื่อไรก็เล่นงานเมื่อนั้น

แต่พระพุทธองค์ก็ทรงชนะมารโดยตลอด ทั้งพ่อมาร พวกมาร และลูกสาวมาร ชัยชนะคราวนี้ในหลักฐานบันทึกไว้ว่า *ทรงชนะด้วยการระลึกถึงบารมีสิบ*

ครั้งที่ ๒ ชนะยักษ์

เรื่องมีว่า ที่ป่าชายแดนแคว้นอาฬวี ซึ่งเป็นป่าดงดิบ มีพวกยักษ์อยู่ หัวหน้ายักษ์ชื่ออาฬกะ ยักษ์พวก

นี้จะเป็นยักษ์จริง ๆ คือมนุษย์เผ่ายักษ์กินคน หรือจะเป็นพวกโจรใจอัมหิตแต่เรียกว่ายักษ์ เหมือนอย่างที่เราเรียกคนร้ายว่า "เสือ" นี้ก็ได้ อาฬวกยักษ์กับสมุนได้ใช้อำนาจเถื่อนคุมถิ่นนั้นอยู่ ถ้ามีคนพลัดเข้าไปในถิ่นของมัน ก็จะถูกมันไถจนหมดตัว และฆ่าเสีย ครั้นอยู่มาพระราชาแห่งนครอาฬวีไปล่าเนื้อ ได้หลงทางพลัดเข้าไปในถิ่นยักษ์ ถูกยักษ์จับได้ พอยักษ์มันจะฆ่ากินก็ทรงร้องขอชีวิตไว้ และสัญญาว่าจะส่งคนมาให้กินเป็นประจำวันละคน ยักษ์เห็นได้ทีจึงได้ตกลงผูกมิตรกับพระเจ้าอาฬวี เมื่อพระเจ้าอาฬวีได้รับอิสรภาพแล้วก็กลับเมือง ท่านผู้ฟังลองนึกวาดภาพดูซิว่า ทางเมืองอาฬวีจะมีอะไรเกิดขึ้นแน่นอนที่สุด ถ้าเจ้าบ้านผ่านเมืองเกิดไปผูกเกลอกับพวกนักเลงอันธพาลเมื่อไร ไม่ว่าเมืองไหนก็เมืองนั้นพวกคนดีจะต้องเดือดร้อนนครอาฬวีก็เหมือนกันเมื่อพระราชาทรงเห็นแก่ตัวไปเข้าพวกกับยักษ์ ข่าวคนหายไปอย่างลึกลับก็หนาหูขึ้นทุกวัน แล้วก็จับตัวคนร้ายไม่ได้สักที ทำไมจึงจับไม่ได้ท่านทั้งหลายคิดดูเอง

ผลที่สุดชาวอาฬวีก็โกลาหลเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า ถ้าเป็นอย่างทุกวันนี้ก็เห็นจะเรียกว่าถูกรีดถูกไถ จนเสียงสะอื้นให้ระงมไปทั่วทั้งเมือง ข่าวนี้ได้ทราบถึงพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงดำริว่าเมืองอาฬวีคงจะพินาศแน่หากพระองค์ไม่เข้าแก้ไข เมื่อเสนาพากันเบียดเบียนประชาชน พระราชาก็ทรงเป็นที่พึ่งให้เขา แต่ถ้าพระราชาทรงเบียดเบียนเสียเอง เขาเหล่านั้นจะพึ่งใครนอกจากศาสนา เพราะฉะนั้นพระองค์จึงตัดสินพระทัยที่จะเสด็จไปทำความเข้าใจกับพวกยักษ์

เรื่องการเข้าถิ่นนักเลงนั้น สมัยโน้นก็เหมือนสมัยนี้ คือคนแปลกหน้าจะถูกจ้าวถิ่นเบ่งทับ ขืนวางโตก็มีหวังตาย ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกันนี่เอง เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปยังที่พำนักของพวกยักษ์ ชั้นแรกก็ถูกหัวหน้ายักษ์เบ่งขู่อยู่เป็นนาน แต่พระองค์ทรงฉลาดยอดเยี่ยมกว่ายักษ์ เมื่อยักษ์เบ่งขึ้นพระองค์ก็ทรงแฟบลงเสีย การปะทะกันก็ไม่เกิดขึ้น คนทุกวันนี้ทำไม่เป็นเสียมากเกิดไปเบ่งพร้อม ๆ กันขึ้นมันถึงได้ปะทะกัน อาฬวกยักษ์

เขาต้องการจะแสดง อิทธิพลอวดลูกน้องเขาในฐานที่เขาเป็นตัวเฮีย มันสั่งให้พระศาสดาของเราออกไปจากบ้านมัน พระก็เสด็จออกไป ครั้นเสด็จออกไปแล้วมันเรียกกลับ พระก็เสด็จกลับ มันบอกนั่งพระก็ประทับนั่ง มันบอกยืนพระก็ทรงยืน คือทรงปล่อยให้อีตาหัวหน้ายักษ์ได้เบ่งอวดลูกสมุนของแก ผลที่สุดยักษ์ใจอ่อน เห็นเป็นขันสนใจในพระพุทธเจ้า และเริ่มไต่ถามสนทนากับพระองค์หลังจากนั้นพระองค์ก็เริ่มเป็นฝ่ายชนะ ด้วยการเปลี่ยนจิตใจของยักษ์จนสำเร็จ

ชัยชนะครั้งนี้ หลักฐานบันทึกไว้ว่า **ทรงชนะด้วยขันติ–ความอดทน**

ครั้งที่ ๓ ชนะสัตว์ร้าย

เหตุการณ์ร้ายครั้งนี้เกิดจากแผนการอุบาทว์ของพระเทวทัต ศัตรูของพระพุทธเจ้า ซึ่งแฝงอยู่ในเรือนร่างของพุทธสาวก เรื่องเดิมเป็นอย่างนี้ คือพระเทวทัตแต่เดิมเป็นพระญาติของพระพุทธเจ้า เป็นโอรสของ

พระเจ้าน้า มีชนมายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับพระพุทธองค์ เมื่อยังเยาว์ทั้งพระพุทธเจ้าและพระเทวทัตทรงได้รับการศึกษาและอบรมมาด้วยกัน แต่พระอัธยาสัยไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าทรงรักความสุภาพ ส่วนพระ-เทวทัตติดข้างเกเร เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จออกบวชและได้ตรัสรู้แล้ว ทรงประกาศศาสนาจนมีพระเกียรติฟุ้งเฟื่องทั่วชมพูทวีป พระเทวทัตก็คิดออกบวชบ้าง คงจะมีเจตนาที่จะหาชื่อเสียงอย่างนั้นบ้าง

ครั้นบวชแล้ว พระเทวทัตก็บำเพ็ญตัวเป็นฝ่ายค้านแข่งบารมีกับพระพุทธเจ้าไม่เป็นอันได้จำศีลภาวนาคิดหาแต่อุบายที่จะทำให้พระเกียรติของพระพุทธเจ้า อับเฉาลงแล้วตนเองจะได้เด่นขึ้น นานเข้าก็วางแผนที่จะยึดอำนาจการปกครองสงฆ์เสียทั้งหมด จากแผนการณ์อันชั่วช้านี้พระเทวทัตผู้ใจบาปได้ไปเกลี้ยกล่อมเจ้าชาย อชาต-ศัตรูพระราชโอรสของพระเจ้าพิมพิสาร ซึ่งขณะนั้นพระ-เจ้าพิมพิสารเป็นพระเจ้าแผ่นดินมคธรัฐและเจ้าชายอชาตศัตรูเป็นมกุฎราชกุมาร พระเทวทัตต้องการจะตัดกำลัง

ฝ่ายบ้านเมืองซึ่งสนับสนุนพระพุทธเจ้าอยู่ จะได้กำจัดพระพุทธเจ้าได้สะดวก จึงไปทอดสนิทกับเจ้าชายอชาตศัตรู เจ้าชายอชาตศัตรูก็เห็นว่าพระเทวทัตเป็นพระสงฆ์ เป็นคนรู้จักบาปบุญคุณโทษ คงจะไม่มีแผนการณ์ร้าย แฝงอยู่ในใจ จึงได้ยกย่องเอาเป็นอาจารย์ พระเทวทัตเห็นได้โอกาส จึงค่อย ๆ ยุกิเลสเจ้าชาย ให้อยากเป็นพระเจ้าแผ่นดินในวันในพรุ่ง แล้วก็ยุให้ทำการกบฏจับพระราชบิดาของพระองค์ขังคุก เจ้าชายหลวมตัวไปมากแล้ว ตกหลุมพลางพระเทวทัตจนสุดแก้ จึงทรงทำการตามแผนนั้นทุกประการ จนพระองค์เองได้เป็นพระราชา และจับพระบิดาขังคุกไว้ให้ได้รับการทรมานแสนสาหัส ดูเหมือนจะเป็นเวลานานถึงแปดปี จนกว่าพระบิดาจะสวรรคต

ในระหว่างแปดปีนั่นแหละ พระเทวทัตได้หันเข้าก่อกวนพระพุทธองค์ หวังจะโค่นลงแล้วตัวเองจะได้เป็นศาสดา การกระทำของพระเทวทัตได้รุนแรงขึ้นโดยลำดับจนเป็นที่รู้กัน โดยเปิดเผยในสมัย นั้น ว่า พระพุทธเจ้าถูกพระเทวทัตปองร้าย แต่ที่พระเทวทัตยังลอยนวล อยู่ได้

ก็เพราะ พระราชาอชาตศัตรูคุ้มครองอยู่หลังฉาก ไม่เช่นนั้นคงจะถูกประชาทัณฑ์อย่างไม่มีปัญหา ครั้งหนึ่งพระเทวทัตได้วางแผนใช้พรานธนูหลวง ไปดักปลงพระชนม์พระพุทธเจ้า แต่แล้วพวกพรานธนูซึ่งแม้เขาจะเป็นคนใจเหี้ยม ก็รู้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นคนมีประโยชน์ไม่ใช่ผู้ผิด พระเทวทัตเสียอีกเป็นคนบาป คิดอย่างนี้แล้วจึงพากันเลิกล้มความตั้งใจ ที่จะทำการร้ายตาม ที่พระเทวทัตบงการนั้นเสีย ต่อจากนั้นมาพระเทวทัตก็ใช้แผนใหม่ลงมือทำเองเลย อุตส่าห์ปีนขึ้นบนยอดเขาคิฌกูฏกลิ้งก้อนหินลงมาใส่ พระพุทธเจ้าที่กำลัง เสด็จจงกรมอยู่ใต้หน้าผา แต่ก้อนหินนั้น กลิ้งลงมา กระทบ แง่หิน เสียแตก กระจายก่อนที่จะตกลงถึงพระพุทธองค์ คงมีเพียงสะเก็ดหินไม่โตนักกระเด็นไปกระทบนิ้วพระบาท มีอาการห้อพระโล-หิตขึ้น แต่เมื่อได้รับการผ่าตัดจากนายแพทย์โกมาลภัตแล้วแผลก็หายเป็นปกติ นี่เป็นครั้งแรกที่พระเทวทัตทำกรรมหนัก ถึงขั้นอนันตริยกรรม

ความผิดหวังในการปลงพระชนม์ถึงสองครั้ง ทำให้พระเทวทัตบ้าคลั่งยิ่งขึ้นไปอีก ได้ไปขอช้างหลวงจาก

พระเจ้าอชาตศัตรู เพื่อดำเนินการขั้นต่อไป คือมีช้างหลวงที่ดุร้ายอยู่เชือกหนึ่ง ชื่อนาฬาคิรี เป็นช้างขี้เมาเขาฝึกไว้เป็นเพชฌฆาตโดยตรง โดยปกติเขาให้มันดื่มเหล้าวันละ ๘ ไห เมื่อได้ตกลงกันแน่แล้วว่าจะใช้ช้างเข้าปลงพระชนม์พระพุทธเจ้า ในขณะเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในเมืองราชคฤห์ พระเทวทัตให้เพิ่มเหล้าแก่ช้างมากกว่าเดิมอีกเท่าตัว คือให้กินเหล้าวันละ ๑๖ ไห เพื่อจะมอมให้มันจำหน้าอินทร์หน้าพรหมไม่ได้เลยทีเดียว ข่าวร้ายที่ว่านี้ได้แพร่สพัดไปอย่างกว้างขวาง ประชาชนและพระเจ้าพระสงฆ์พากันห่วงใยในพระพุทธองค์อย่างยิ่ง ได้พากันทูลวิงวอน ให้พระองค์ทรงระงับการออกบิณฑบาตรเป็นการชั่วคราว โดยทางชาวเมืองอาสาจะนำอาหารมาถวายพระองค์และพระสาวก ณ ที่วัดเวฬุวัน แต่พระองค์ไม่ทรงรับการนิมนต์คงเสด็จออกบิณฑบาตรตามปกติ พระสาวกหลายรูปพยายามเดินบิณฑบาตรแซงแถวเข้าไปใกล้พระพุทธเจ้า เผื่อว่าถ้าพระเทวทัตปล่อยช้างมาจริงจะได้ป้องกันตามกำลัง ถึงพระอานนท์เถระก็เดินแซงจนล้ำ

หน้าพระพุทธองค์เป็นบางครั้ง จนพระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนให้เข้าแถวตามปกติ ประชาชนก็พากันติดตามแห่ล้อมพระพุทธองค์เป็นขบวนใหญ่ ครั้นแล้ว ขณะที่พระพุทธเจ้าเสด็จนำหน้า พระสงฆ์พระสาวกไปตาม ปกตินั้นช้างนาฬาคิรีก็ถูกปล่อยพุ่งเข้าหาพระองค์ พระสงฆ์และผู้คนพากันกรีดร้องตัวสั่นด้วยความวิตกกังวล แต่พระพุทธองค์คงมีพระอาการเป็นปกติ ทรงแผ่กระแสจิตอันเปี่ยมด้วยเมตตาไปยังช้างนาฬาคิรี ทำให้ช้างคลายความโหดร้ายและหมอบลงแทบพระบาทยุคล เป็นอันว่าพระพุทธองค์ทรงชนะอย่างเด็ดขาดอีกครั้งหนึ่ง

ชัยชนะครั้งนี้ในหลักฐานบันทึกไว้ว่า ทรงชนะด้วยเมตตา

ครั้งที่ ๔ ชนะโจรใจเหี้ยม

เรื่องย่อมีว่า อหิงสกะ หนุ่มน้อยชาวโกศล เป็นเด็กที่ฉลาด หัวไว ได้ไปเรียนวิชาในสำนักอาจารย์ทิศาปาโมกข์ร่วมกับพวกเด็กหนุ่มอื่น ๆ หลายคน ความ

ฉลาดและเรียนเก่งของอหิงสกะ ทำให้อาจารย์โปรดปรานมากและในขณะเดียวกันบรรดาเด็กอื่น ๆ ซึ่งเป็นศิษย์ร่วมอาจารย์ ก็พากันคิดจะกำจัดอหิงสกะเสียตามวิสัยสันดานของคน ขี้ริษยา เห็น คน อื่นจะ ดี จะเด่น แล้วร้อนใจ ซึ่งมีอยู่ทั่ว ๆ ไป เด็กพวกนั้นจึงพากันยุแหย่อาจารย์ให้เกลียดชังอหิงสกะ โดยกล่าวยุว่าอหิงสกะเก่งกล้าสามารถขึ้นทุกวัน ขืนปล่อยไว้เกรงจะเป็น "ภัย" แก่พระอาจารย์ ตอนแรก ๆ อาจารย์ก็ไม่เชื่อ แต่ครั้นนานเข้าก็ทนลมปากของเด็ก ๆ ไม่ไหว ได้เชื่อเอาเป็นจริงเป็นจังว่า อหิงสกะจะเป็นอันตรายแก่ตน จึงคิดออกอุบายจะกำจัดอหิงสกะเสีย แกล้งบอกอหิงสกะว่าให้ไปหาฆ่าคนแล้วตัดนิ้วมือมาคนละ ๑ นิ้ว ให้ได้ ๑,๐๐๐ นิ้วแล้วจะทำพิธีประสาธน์มนต์วิเศษให้ ทั้งนี้เพื่อยืมมือคนอื่นให้ฆ่าอหิงสกะเสีย อหิงสกะเป็นคนซื่อและหลงของดีมีแต่ความอยากดีแต่หามีความฉลาดเพียงพอไม่ นี่ก็ปลงใจเชื่อในอาจารย์อีกเหมือนกันกับอชาตศัตรู จึงได้ออกหาฆ่าคนไม่เลือกหน้า ฆ่าแล้วก็ตัดเอานิ้วมือผูกเป็นพวง

แขวนคอไว้ จะได้ไม่หาย คนทั้งหลายก็พากันหวาดกลัว และร้องเรียกอหิงสกะว่า "องคุลิมาล"

ขณะ ที่ องคุลิมาลโจร กำลัง เที่ยว อาละวาดอยู่นั้น พระพุทธเจ้าทรงดำริว่า หากปล่อยไว้ผู้คนคงจะเดือดร้อนมาก และประการสำคัญองคุลิมาลเองก็จะทำบาปหนักยิ่งขึ้นไปอีก เพราะบ้าเลือดเต็มที่แล้ว แม้มารดาของตนเองซึ่งกำลังจะ ไปขอร้อง กับลูก ให้ เลิกเป็นโจรก็อาจถูกองคุลิมาลฆ่าเสียก็ได้ พระองค์จึงตัดสินพระทัยเสด็จไปหาโจรองคุลิมาลโดยลำพัง พระองค์ได้ทรงพบองคุลิมาลก่อนที่ มารดา ของ เขาจะไป พบ เพียง เล็กน้อยและก่อนที่กองปราบกล้าตายของ ฝ่าย บ้านเมือง จะไปถึงขณะนั้นโจรองคุลิมาลกำลังบ้าเลือดอย่างเต็มที่ ถ้าฆ่าใครได้อีกสักคนเดียวเท่านั้น นิ้วมือก็จะครบพันตามที่อาจารย์สั่ง พอเหลือบเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จมา โจรใจเหี้ยมก็ทะยานเข้าใส่พลางเงื้อดาบ พร้อม ที่จะ ฟาดฟันในพริบตา แต่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงอภินิหาร ให้โจรองคุลิมาลวิ่งไล่ไม่ทันทั้ง ๆ ที่พระองค์เสด็จดำเนินด้วย

พระบาทในท่าทางปกติ เรื่องของเรื่องก็คงจะเนื่องจากทรงทราบว่า โจรองคุลิมารกำลังเห่อหลวงพ่อ คิดว่าตัวมีหลวงพ่อที่เก่งที่สุด พระองค์จึงทรงแสดงให้ดูเสียบ้างว่า "อาตมาก็หลวงพ่อสำคัญองค์หนึ่งเหมือนกัน" ทำให้องคุลิมาลเกิดความสนใจ และยอมเป็นศิษย์ ผลที่สุดก็ได้ฟังธรรมและได้บรรลุเป็นอรหันต์

ชัยชนะของพระพุทธเจ้าครั้งนี้ หลักฐานบันทึกไว้ว่าทรงชนะด้วยฤทธิ์

ครั้งที่ ๕ ชนะคนใส่ร้าย

ครั้งนี้เป็นมรสุมร้ายแรงมาก เกิดขึ้นในระหว่างพระพุทธเจ้ากำลังประกาศศาสนา หากมิใช่ด้วยพระปรีชาญาณอันแหลมหลักอย่างยิ่งแล้ว งานประกาศศาสนาของพระองค์ และของพระพุทธสาวกน่าจะหยุดชะงักลงอย่างแน่นอน

ท่านผู้ฟังควรจะรำลึกได้ว่า แผ่นดินชมพูทวีปนั้นเป็นแหล่งชุมนุมของเจ้าลัทธิต่าง ๆ คือมีสำนักคณาจารย์

มากมายตั้งแต่ก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้หลายร้อยปีมาแล้ว เจ้าลัทธิเหล่านั้นส่วนมากบำเพ็ญตัวเป็นนักบวช มีสานุศิษย์คนละมากๆมีลาภสักการะอุดมสมบูรณ์ แต่ครั้นพระพุทธเจ้า ได้ ตรัสรู้ แล้ว ทรงแสดง สัจจธรรม ด้วยเหตุผล มหาชนกลับหันมาเลื่อมใสพระพุทธเจ้ามากขึ้นโดยลำดับ เสียงเล่าลือได้ระบือไปทั่วทุกทิศ เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นที่ปลาบปลื้มยินดีของวิญญูชนทั่วไป แต่อีกมุมหนึ่ง พวกเดียรถีย์ซึ่งเป็นนักบวชดั้งเดิม รู้สึกไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า การประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า ได้ทำให้คนทั้งหลายรู้จักผิดชอบชั่วดี มีความรู้ความฉลาดขึ้น รู้เท่าทันพวกเดียรถีย์ และนั่นก็หมายความว่า พระองค์ได้ทำให้การเผยแผ่ลัทธิของพวกเดียรถีย์ได้รับความลำบากลงไปด้วย ลาภสักการะที่เคยได้ก็ลดลง ดวงใจที่หมกซ่อนกิเลสหยาบไว้ภายใน แต่แสร้งปกปิดด้วยคำพรางสั่งสอนผู้อื่นก็ไม่อาจที่จะทนอยู่ต่อไปได้ เขาได้ตกลง

กันในวงการเดียรถีย์ว่า พระพุทธเจ้าคือ "อันตราย" ของพวกเขา ซึ่งก็ถูกเหมือนกัน พระองค์ทรงเป็นอัน-ตรายต่อกิเลสในดวงใจของคนพวกนั้นจริง ๆ

ด้วยเหตุนี้แผนการมหาอุบาทว์ก็ถูกวางขึ้น นั่นคือ ตกลงกันหาทางใส่ร้ายป้ายสีพระพุทธเจ้า ให้มหาชนหมดความเลื่อมใสให้จงได้ อยู่มาวันหนึ่ง พวกเดียรถีย์ได้สมคบกับหญิงปริพาชิกาคนหนึ่ง ชื่อจิญจมาณวิกา เรียกเป็นชื่อไทย ๆ ก็เห็นจะเรียกว่านางจิญจา ๆ เป็นคนรูปร่างสวย และเป็นที่รู้จักกันในสังคมสมัยนั้น แม่สาวจิญจานี้ โดยปกติก็ฝักใฝ่กับพวกเดียรถีย์อยู่แล้ว และนัยว่าพวกปริพาชิกาในสมัยนั้น ไม่ค่อยจะชอบพระพุทธเจ้าอยู่แล้วด้วย แม่นางจิญจาก็เหมือนกัน มีความขัดเคืองเป็นพื้นอยู่แล้ว พอพวกเดียรถีย์ออกปากขอแรงให้ใส่ความพระพุทธเจ้า จึงได้รับอาสาทันที ตั้งแต่นั้นมาแม่จิญจมาณวิกาก็ไปปรากฏตัวที่วัดเชตวันเสมอเข้า ๆ ออก ๆ แถบบริเวณใกล้พระคันธกุฎี เมื่อได้ก่อความสนใจแก่คนทั้งหลายพอควรแล้ว วันหนึ่ง ซึ่งพวกเดียรถีย์

ถือว่าจะเป็นวันประโคมชัยชนะอย่างมโหฬารทีเดียวขณะที่พระพุทธเจ้ากำลังทรงเทศนาอยู่ ท่ามกลางพระสงฆ์และประชาชนมากมาย จิญจมาณวิกาโสเภณีจ้าวมายาในท่าทางของหญิงมีท้องก็ปรากฏตัวขึ้นในท่ามกลางที่ประชุม เธอยืนขึ้นพูดกระแทกกระทั้น พลางชี้มือไปทางพระพุทธเจ้าว่า "**นี่! อย่ามัวสอนคนอื่นอยู่เลย เรื่องของเราน่ะว่ายังไง! จะให้คลอดที่ไหนแน่?**" แล้วก็สวดต่อไปว่า "**นี่แหละน่ะผู้ชาย! เป็นแต่ร่วมสนุก เวลาผู้หญิงต่อว่าแล้วนั่งตาลอย คนอาไร้!**" นางจิญจาพยายามกระแทกกระทั้น แต่พระพุทธเจ้าทรงนิ่ง มิได้ทรงแถลงชี้แจงหรือปฏิเสธแต่อย่างใด จิญจมาณวิกายิ่งฉุนหนักขึ้น เธอคงจะสูดลมเข้าเต็มท้องแล้วร้องตะโกนลั่นเสมือนหนึ่งว่าเดือดดาลเป็นหนักหนาประชาชนในมหาสันนิบาตนั้นตะลึงงัน นิ่งเงียบแทบจะไม่มีแม้แต่เสียงหายใจ พระพุทธองค์ก็ทรงนิ่ง ยิ่งพระนิ่ง แม่จิญจายิ่งได้ใจ ว่าเอาว่าเอา จนเหนื่อยหอบ

ทุก ๆ สายตาจ้องมองยังเธอด้วยความพิศวงงงงวยเป็นอย่างยิ่ง แต่แล้วโดยไม่มีใครคาดฝัน จะเป็นด้วยเทวดาช่วย หรือจะเป็นด้วยที่ว่าเกตะเบ็งเสียงไปมาก็ไม่ทราบ เชือกที่รัดท้องของแกเกิดขาดอย่างกระทันหัน ท่อนไม้ที่แกมัดไว้ในผ้านุ่งเพื่อลวงตาใคร ๆ ว่าแกมีท้องได้หล่นตุ๋มลงที่พื้น! พอกลแตกแกก็กลับหลังหันรีบแหวกคนไปนอกศาลาพังเทศน์ คิดจะหนีไปให้เร็วที่สุด แม้กระนั้นก็ไม่พ้นถูกประชาชนลงประชาทัณฑ์เอา ครั้นแล้วคนทำกรรมชั่วก็ย่อมได้รับผลชั่ว แก "ถูกธรณีสูบ" นอกเขตพระวิหารเชตวันนั่นเอง พวกเดียรถีย์จ้าวแห่งความริษยามานทิฏฐิต้องชอกช้ำ ระกำใจแทบกระอักเลือดตาย เพราะถูกประชาชนโห่ร้องเกลียดชังทั่วเมือง

แต่นั้นแหละท่าน พวกเดียรถีย์แพ้ แต่ก็แพ้อย่างมาร คือตัวแพ้แต่ใจพาล เรื่องคนพาลนั้นเราก็ทราบกันอยู่แล้วว่าแพ้ไม่เป็น **ทุกครั้งที่คนพาลแพ้มักจะต้องมีแผนการร้ายแรงติดตามมาเสมอเช่นเดียวกันพวกเดียรถีย์**พ่ายแพ้แก่พระพุทธองค์แล้ว หลังจากนั้นแผนการร้าย

ก็เกิดขึ้นอีก มันเป็นเหตุการณ์สลับซับซ้อนอุกฉกรรจ์ทีเดียว พวกเขาได้รวบรวมเงินจากพวก อุปัฏฐากและคนที่หลงเลื่อมใส ใช้เป็นปัจจัยกระทำร้ายลบล้างความดีของพระพุทธองค์ ครั้นหาเงินได้แล้วก็ว่าจ้างหญิงปริพาชิกาอีกคนหนึ่ง ชื่อสุนทรี ให้ไปทำลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ที่พระเชตวันวิหาร เย็นแม่สุนทรีทำทีเดินเข้าวัด ใครถามก็บอกว่าจะไปนอนกับพระพุทธเจ้า เช้าทำทีกลับออกจากวัด ใครถามก็บอกว่าไปนอนที่พระคันธกุฎีมา ครั้นให้แม่สุนทรีปล่อยข่าวทำนองนี้ จนแพร่กระจายพอสมควรแล้ว พวกเดียรถีย์ก็วางแผนซ้อนอีกแผนหนึ่ง คือได้จ้างพวกนักเลงอันธพาลจำนวนหนึ่ง ให้ไปดักฆ่านางสุนทรีแล้วเอาศพไปหมกไว้ที่กองดอกไม้แห้ง ข้างวัดเชตวัน แล้วพวกเขาก็ปล่อยข่าวว่า นางสุนทรีหายไปอย่างลึกลับให้คนเล่าลือกันต่อ ๆ ไป ต่อจากนั้นพวกเดียรถีย์ก็ทำตัวเป็นเจ้าทุกข์ไป แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองโดยอ้างว่านางสุนทรีเป็นหัวแรงสำคัญของสำนักเดียรถีย์ ทางบ้านเมืองรับแจ้งความแล้วก็ได้ร่วม

กับเดียรถีย์ค้นหาศพนางสุนทรี จนกระทั่งไปเจอเข้าที่ข้างวัดเชตวัน พวกเดียรถีย์ก็พากันกระพือข่าวเป็นการใหญ่ในทำนองว่า นางสุนทรีถูกพระสมณะโคดมฆ่าเพื่อปิดปากที่ได้เสียกัน เล่นเอาคนเอนเอียงเข้าข้างเดียรถีย์ครึ่งเมืองค่อนเมืองทีเดียว

พระพุทธองค์ทรงนิ่ง ไม่รับไม่ปฏิเสธ

ก็อีกแหละ กรรมย่อมสนองกรรม พวกนักเลงที่รับจ้างฆ่านางสุนทรีได้เงินฆ่าจ้างจากเดียรถีย์ แล้วจึงพากันไปร่วมกิ่งฉลองความสำเร็จ *เหล้านั้นเป็นของประหลาดอย่างหนึ่ง ถ้ามันเข้าไปในปากใครมันมักจะไล่ความลับที่มีอยู่ในตัวคนนั้นออก* พอเหล้าถึงท้องพวกนักเลงก็เริ่มถกเรื่องฆ่านางสุนทรีกันอย่างสนุกสนานที่สุดเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองก็จับได้ พวกนั้นซัดทอดถึงเดียรถีย์ผู้จ้างด้วย เป็นเหตุให้พวกเดียรถีย์ถูกรวบเข้ากรงตามไปอีก เขาแพ้ แต่พระของเราชนะ

ชัยชนะทั้งสองครั้งนี้ หลักฐานบันทึกไว้ว่าทรงชนะด้วยการสงบนิ่ง

ครั้งที่ ๖ ชนะคนอวดดี

เรื่องย่อมีว่า ในระหว่างที่พระพุทธเจ้าของเรากำลังประกาศศาสนาอยู่นั้น มีนักพรตประเภทนิครนถ์อยู่คนหนึ่ง ชื่อสัจจกะ คนทั้งหลายเรียกกันว่าสัจจกนิครนถ์ ท่านผู้นี้ตั้งตัวเป็นคณาจารย์สอนลัทธิอันหนึ่งต่างหากไม่ตรงกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า มีคนนับถือมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกชาวเมืองไพศาลี ตามเรื่องนั้นกล่าวว่าสัจจกนิครนถ์กลัวคนจะไม่รู้ว่าตนมีความรู้มาก จึงทำเล่ห์เอาเหล็กพืดรัดท้องตัวเองไว้แล้วก็บอกแก่ใคร ๆ ว่า ป้องกันท้องแตกเนื่องจากตนมีความรู้มากเกินไป

แต่ก็อีกนั่นแหละ คนเราถ้าลงไม่บำราบกิเลสในใจเสียบ้างเลยแล้ว ถึงจะมีวิชาความรู้เท่าไรก็จะกลายเป็นเพิ่มเชื้อให้กิเลสไม่รู้ตัว สัจจกนิครนถ์ก็เหมือนกัน เกียรติคุณของพระพุทธเจ้าซึ่งมหาชนพากันชื่นชมทั่วทิศ กลายเป็นเครื่องยั่วกิเลสของเขา

ให้ฟุ้งสร้านจนกลั้นไม่ไหว ใครทำความเคารพพระ-พุทธเจ้า คนนั้นก็เป็นเหมือนหนามแทงตาของสัจจกนิครนถ์ ใครกล่าวชมพระพุทธเจ้า เสียงชมก็เป็นเหมือนหลาวทิ่มหูสัจจกนิครนถ์ นึกถึงพระพุทธเจ้าทีไร ความดีของพระพุทธเจ้าก็เป็นเหมือนมีดกรีดหัวใจสัจจกนิครนถ์ ดังนั้นนิครนถ์ใหญ่จ้าวมานะจึงระส่ำระสายวิ่งวุ่นไม่เป็นท่า

ด้วยแรงริษยาและความอวดดี ครั้งหนึ่งสัจจก-นิครนถ์ได้ส่งสานุศิษย์ของตนออกโต้คารม กับพระสาวกของพระพุทธเจ้าเห็นจะคล้าย ๆ กับนักเผยแผ่ศาสนาบางศาสนาเคยทำในเมืองไทยมาแล้ว โดยส่งคนไปเที่ยวโต้คารมกับพระตามวัด จนพระเจ้าพระสงฆ์หลบหน้าไปก็มาก

ในวาระสุดท้าย สัจจกนิครนถ์พาสานุศิษย์มุ่งไปสู่สำนักพระพุทธเจ้า และได้ถามปัญหาต่าง ๆ หลายข้อทำนองจะไล่ให้จน ส่วนมากเป็นปัญหาเกี่ยวกับไตร-ลักษณ์พระพุทธองค์ ได้ทรงแก้ปัญหา ของ นิครนถ์จนทำ

ให้นิครนถ์ยอมอ่อนน้อมลงได้ ทำให้ฝ่ายปรปักษ์กลายเป็นมิตรกับพุทธศาสนา

ชัยชนะครั้งนี้ หลักฐานบันทึกไว้ว่า พระพุทธเจ้าชนะด้วยปัญญา

ครั้งที่ ๗ ชนะอันธพาล

ตามตำนานกล่าวว่า นาคราชชื่อนันโทปนันทะซึ่งเป็นพญานาคมีฤทธิ์มาก กำลังร่วมวงกินเหล้าอยู่กับบรรดาสมุนนาคทั้งหลาย ขณะนั้นพระพุทธเจ้ากับพระอรหันต์สาวกเหาะผ่านมาทางอากาศ พญานาคเดือดโมโหที่เห็นพวกพระเหาะข้ามหัวไป จึงแผลงฤทธิ์ปิดกันทางเสด็จพระพุทธเจ้าเสีย พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งแก่พระมหาโมคคัลลานะ ให้แสดงฤทธิ์ปราบนาคจนนาคยอมแพ้

นาคอันธพาลในเรื่องนี้อาจตีความได้สองทาง คือหมายถึงนาคงูจริงๆ หรือหมายถึงมนุษย์เผ่าหนึ่งที่เรียกกันในสมัยนั้นว่า เผ่านาค ซึ่งเป็นมนุษย์ดุร้ายกินคน ก็อาจเป็นได้ทั้งสองอย่าง แล้วแต่ท่านผู้ฟังจะคิดดู สำหรับ

ผมเชื่อไปข้างมนุษย์มากกว่าเพราะในเรื่อง ก็บอก อยู่แล้ว ว่ากำลังตั้งวงกินเหล้ากัน ถ้างูเห็นจะไม่กินเหล้ากระมัง

ชัยชนะครั้งนี้ หลักฐานบันทึกไว้ว่า ทรงชนะด้วยการแสดงฤทธิ์ แต่ก็น่าสังเกตว่า พระองค์มิได้แสดงเอง แต่ได้ทรงอนุญาตให้พระสาวกแสดง

ครั้งที่ ๘ ชนะพรหมมิจฉาทิฏฐิ

ครั้งนี้ไม่สู้จะมีเหตุการณ์รุนแรงเท่าไรนัก เป็นแผนการของมารอีกเหมือนกัน อีตามารวสวัสดีที่เคยแย่งบัลลังก์พระพุทธเจ้าเมื่อวันตรัสรู้นั่นเอง ครั้นพ่ายแพ้พุทธอานุภาพขัดขวางการทำดีของคนอื่นด้วยตนเองไม่ไหวแล้ว ก็เที่ยววิ่งหาเสียงที่จะแอนตี้พระพุทธองค์ **แกขึ้นไปยุแหย่ จนกระทั่งพระพรหมให้เห็นว่าพระองค์เป็น "ภัย" ต่อพระพรหมท่าน**

วิธียุแหย่ทำอย่างนี้ คือพวกพรหมเป็นพวกอายุยืนอยู่แล้ว แต่ละองค์ ๆ จำวันเดือนปีเกิดของตัวเองไม่ได้ทั้งนั้น เพราะอายุยืนเกินไป และพากันเพลิดเพลินกับ

ความมีอายุยืนของตน มารได้ไปกล่าวสรรเสริญเยินยอพรหมให้หลงเข้าใจว่า ชีวิตของพรหมเป็นสัสสตะ คือเที่ยงแท้แน่นอน ดำรงอยู่ชั่วนิรันดรเพียรยกย่องอยู่อย่างนี้จนพรหมเชื่อสนิทเฉพาะอย่างยิ่งท่านพกาพรหมได้หลงผิดถนัดว่าท่านจะเที่ยงแท้ตลอดกาล และมารยังเสี้ยมสอนเพิ่มเติมอีกว่า เวลานี้ทางมนุษยโลกเขาพากันกราบไหว้บูชาพระพรหมกันทั้งนั้น เขาถือกันว่าพรหมเป็นผู้สร้างสิ่งทั้งปวง ยุเข้าไป ๆ จนพรหมหลงทะนงตัวว่าท่านเป็นใหญ่ยิ่งในโลก

ครั้นยุได้ทีแล้วก็แหย่

มารยุแหย่ว่า ในมนุษย์โลกมีสมณะอยู่รูปหนึ่งชื่อสมณโคดม เที่ยวสั่งสอนผู้คนว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของอนิจจัง ไม่เที่ยงแท้แน่นอน การสอนแบบนี้เป็นการลบหลู่ความยิ่งใหญ่ของพรหม ซึ่งเป็นผู้เที่ยงแท้ เวลานี้คนที่นับถือ พระพรหมอยู่ก่อน ได้หันไปนับถือพระสมณโคดมมากขึ้นทุกวัน นับว่าเป็นอันตรายร้ายกาจแก่สถาบันของพรหม แกยุแหย่เสียจนพรหมโมโหเข้าไปหาพระ-

พุทธเจ้าหวังจะโต้การมดู ให้รู้ดำรู้แดงเสียที แต่แล้วมารใจบาปต้องช้ำใจอีกครั้ง ในเมื่อพระพรหมได้ไปฟังเทศนาของพระพุทธองค์ ซึ่งเป็นเรื่องมีเหตุผลควรแก่การเชื่อฟังทุกประการ ข้อที่มารยุแหย่ว่าพระพุทธเจ้าเป็นภัยต่อพรหมนั้น ก็ปรากฏออกมาว่าเป็นความเท็จ พระพุทธองค์มิได้เป็นภัยต่อพระพรหมและต่อใคร ๆ ทั้งโดยทางตรงทางอ้อม แต่หากเป็นภัยต่อกิเลสร้ายในใจอันโสมมของมารนั่นเอง

ชัยชนะครั้งนี้หลักฐานบันทึกไว้ว่า ชนะด้วยญาณ

วิจารณ์

สรุปแล้ว พระพุทธเจ้าทรงเผชิญเหตุการณ์ร้ายถึง ๘ ครั้ง ในเหตุการณ์เหล่านั้นมีตัวการสำคัญอยู่ ๓ พวก คือ:–

๑. พวกมาร มุ่งขัดขวางการบำเพ็ญพุทธกิจ

๒. พวกพระเทวทัต มุ่งแย่งชิงความเป็นใหญ่และ

๓. พวกนอกรีต มุ่งแข่งดีทางสติปัญญา

วิธีเอาชนะของพระพุทธองค์ เมื่อสรุปแล้วก็มี ๓ วิธี คือ:–

–ชนะด้วยความดี

–ชนะด้วยอิทธิพล

และ –ชนะด้วยปัญญา

โปรดพิจารณาดูชัยชนะครั้งนั้น ๆ แล้วจะเห็นว่า การที่พระองค์ทรงชนะมาร ชนะยักษ์ ชนะช้าง สามครั้งนี้เป็นการชนะด้วยความดี การชนะโจรองคุลิมาร ชนะนางจิญจมาณวิกา ชนะพญานาค สามครั้งนี้เป็นการชนะด้วยอิทธิพล คือกำลังฤทธิ์ (การนี้จะนับว่าเป็นอิทธิพลอย่างหนึ่งได้) การชนะสัจจกนิครนถ์ กับชนะท้าวพกาพรหม สองครั้งนี้เป็นการชนะด้วยปัญญา เรื่องชัยชนะของพระพุทธเจ้าผมขอยุติไว้เพียงเท่านี้

ต่อนี้ไปพูดถึงเรื่องของพวกเรา ซึ่งเป็นศิษย์ของพระองค์ เราทุกคนจะต้องเผชิญกับมรสุมต่าง ๆ อย่างแน่นอน แม้ว่าจะบากหน้าทำความดีสักปานใดก็ตาม สมัยก่อนมีมารขัดขวางคนทำดี สมัยนี้มารเช่นนั้นก็ยังมี สมัย

ก่อนมีคนใส่ร้ายกัน สมัยนี้คนอย่างนั้นก็มีอยู่ สมัยก่อนมีเจ้าลัทธินอกศาสนาคอยลองภูมิบัญญา ข่มขี่ ศาสนาของเรา สมัยนี้คนนอกรีตแบบนั้นก็ยังมี ฉะนั้นเราควรจะพิจารณาถอดแบบชัยชนะของพระพุทธเจ้ามาใช้ ในชีวิตของเราบ้าง ประการสำคัญเราต้องเรียนไว้ทั้งวิธีชนะวิธีแพ้ จะได้ไม่หลงเอาอย่างมาร ชนะก็น่าชัง แพ้ก็น่าเกลียด เพราะแพ้ไม่เบ็นชนะไม่เบ็น อย่างเช่นนักเรียนแข่งกีฬาแพ้เขา เสร็จแล้วชวนตีกันนอกสนามอีก ซึ่งเคยมีข่าวคึกโครมประจำบี **คนประเภท "ขี้แพ้ชวนตี" นั้นเบ็นคนแพ้สองชั้น คือแพ้คู่แข่งขันแล้วยังแพ้ใจประชาชนอีกด้วย แพ้อย่างนี้เบ็นการเสียยุบเสียยับเพราะแพ้ไม่เบ็น**

การศึกษาวิธีชนะของพระพุทธเจ้านั้น นอกจากรู้ไว้เผื่อเอาชนะคนอื่นเมื่อจำเบ็นแล้ว ยังใช้สำหรับดูการแพ้การชนะของคนอื่นได้อีกด้วย หาไม่อาจเห็นคนแพ้เบ็นผู้ชนะ หรือเห็นผู้ชนะเบ็นคนแพ้ไปก็ได้ รู้ไว้ทั้งสองอย่างแหละดี

เรื่องแรกคือการชนะอุปสัค

คนทำงานทุกคน ไม่ว่าจะเป็นงานประเภทใดก็ตามตั้งแต่งานทำไร่ไถนา บวชเรียนเขียนอ่าน จำศีลภาวนา หรือแม้การคบหาสมาคมกันก็ตาม ทำไปๆ จะต้องพบอุปสัคมี **ข้อขัด** หรือ **คนขวาง** คือบางทีเกิดปัญหาติดขัดขึ้นมาในงานนั้นเอง เช่นเกิดความยากลำบากแล้ว เราท้อใจ บางทีงานไม่ขัด แต่มีคนขวาง คนประเภทที่เป็นเชื้อสายของพญาวสวดีนั้นในโลกนี้มีอยู่มากเห็นใครทำดีไม่ได้ คอยโห่คอยขวาง ให้คนทำเขาไม่เป็นอันทำ ถ้าหากเราทำงานที่ดีแล้วถูกขัดถูกขวางอย่างว่านี้จะทำอย่างไร ?

นึกถึงพระบรมครูของเราแล้วจะเห็นวิธีเอาชนะพระพุทธเจ้าถูกมารขัดขวาง แล้วพระองค์นึกถึงบารมีที่เคยทรงทำไว้ หมายความว่าทรงนึกถึงความดีเก่า ไม่ใช่ทรงบำเพ็ญบารมีในเวลานั้น แต่นึกถึงที่ได้ทรงทำมานานแล้ว การนึกถึงความดีเก่าอย่างนั้นทำให้เกิดกำลังใจหายท้อแท้ได้อย่างประหลาด

วิธีนึกถึงความดีเก่าสำหรับคนอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ถ้าจะนึกย้อนไปถึงความดีแต่ชาติก่อน อาจมองไม่เห็น เพราะเราไม่มีตาทิพย์หูทิพย์ แต่เรามีสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นสักขีพยานว่าเรานี้เป็นคนมีความดีได้ทำไว้พอตัว สิ่งนั้นคือเนื้อตัวของเรา ตัวเราที่เกิดมาเป็นคนนี่แหละ แสดงว่าเราเป็นคนมีบุญ ได้สร้างบารมีมาพอสมควรแล้ว หาไม่คงจะไม่ได้เกิดเป็นคน เพราะทางที่จะเกิดเป็นอย่างอื่นมีมากนัก ดูตัวแล้วก็เตือนใจให้นึกถึงความดีแต่ชาติก่อนได้ เหมือนกับผัวเมียทะเลาะกันแล้วจะหย่ากัน ถ้านึกถึงความรักที่เคยมีต่อกันมาแต่ครั้งก่อนได้ ความจงเกลียดจงชัง ซึ่งกันและกันก็จะลดลง ถ้าโกรธกันมากจนนึกถึงความรักเก่าไม่ออกเลย ก็ให้ดูลูก ตัวลูกของเรานั่นแหละคือสักขีแห่งความรัก และลูกจะเป็นเครื่องหมายคำถามประจำครอบครัวว่า ....**"ยังจำได้ไหม!?"** เช่นเดียวกัน ร่างกายของเรานี้ก็เป็นสักขีพยานอยู่ตลอดเวลา ว่าเรานี้คือผู้มีความดีได้ทำไว้มากแล้ว สมควรจะทำความดีเพิ่มเติมให้ยิ่งขึ้น

การนึกถึงความดีเก่าเป็นการเพิ่มกำลังให้แก่ดวงใจ อาการท้อแท้ก็จะบรรเทา หรือสูญหายไปเลย เป็นวิธีเอาชนะอุปสรรคได้ดี

เรื่องที่สอง ชนะคนใส่ร้ายป้ายสี

ทุกคนควรจะนึกไว้เสมอว่า คนที่มีกิเลสริษยาในใจ เมื่อเห็นคนอื่นทำความดีย่อมจะทุรนทุรายเหมือนตะวันขึ้นที่ทำให้คนตาแดงอยู่ไม่เป็นสุขอย่างนั้นเอง บางคนอาจทุรนทุรายจนถึงวิ่งวุ่นเที่ยวใส่ร้ายป้ายสีเอาเราเข้าเมื่อไรก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ ให้นึกถึงคราวที่พระพุทธเจ้าชนะนางจิญจมาณวิกา และนางสุนทรี คราวนั้นพระองค์ทรงชนะด้วยการ สงบนิ่ง

โปรดสังเกตว่า การนิ่งเป็นการกระทำที่ง่ายแต่มีอิทธิพลมาก สามารถเอาชนะคนปากมากได้อย่างง่ายดายทีเดียว คนที่ปากมากขี้บ่นจู้จี้ไม่รู้จักหยุด ถ้ายิ่งอีกฝ่ายพูดแก้ตัวหรือโต้ตอบยิ่งได้ใจ เหมือนเอาพัดพุไฟในเตา

ให้ดุกรุ่นอย่างนั้นเอง แต่ถ้าคนป่ากม่าก ไปเจ่อเอาคนนึ่ง เข้า จะเกิดพิศวงงงงวย พูดเท่าไร ๆ เขาก็ไม่ตอบ ทำตัวเป็นพระอิฐพระปูนอยู่ได้ แก่จะกลุ้มใจขึ้นมาบางทีถึงกับร้องเพลงขึ้นเฉย ๆ ว่า "พูดม่าซี !....แน่ะ.... !.....ไม่พูดแน่ะ !" โดนคนไม่พูดเข้าคนป่ากม่ากก็ไม่รู้จะบ่นอะไรต่อไปเหมือนกัน

เคยมีนิทานขี้เมาเล่าต่อกันมาว่า อย่างนี้ คือมีคณะสร่าบานพวกหนึ่งคุยกันว่า คนในแผ่นดินนี้ใครน่ากลัวที่สุด คนหนึ่งก็ตอบขึ้นว่า คนที่คนทั้งหลายกลัวที่สุดคือพระเจ้าแผ่นดิน, ใครไปทำล่วงเกินอาจถูกลงพระราชอาญาถึงประหารชีวิต ! ว่าแล้วก็พากันสงสัยว่า พระเจ้าแผ่นดินจะยังทรงกลัวผู้ใดอยู่หรือไม่ จึงพร้อมกันไปเฝ้าแล้วทูลถามดูว่า พระองค์ทรงเป็นถึงพระเจ้าแผ่นดินแล้วยังทรงกลัวผู้ใดอยู่หรือไม่ พระเจ้าแผ่นดินตรัสตอบว่า พระองค์ยังทรงกลัวคนอยู่พวกหนึ่งคือนัก

รบ! เพราะเป็นคนหมู่มากมีอาวุธในมือ หากนักรบไม่มีวินัยเสียแล้ว ราชสมบัติก็อาจตกไปเป็นของคนอื่นได้, พวกคอสุราเห็นจริงตามรับสั่ง เสร็จแล้วจึงพากันไปถามแม่ทัพดูว่า ท่านเป็นนักรบมีอาวุธในมือใคร ๆ ก็เกรงกลัว ขอถามหน่อยเถอะว่าพวกท่านซึ่งเป็นทหารยังกลัวเกรงใครบ้างหรือไม่ หัวหน้านักรบตอบว่า นักรบต่อนักรบเราหากลัวไม่ เพราะนักรบย่อมทำการรบด้วยยุทธวินัย แต่เรากลัวคนอยู่พวกหนึ่งคือพวกโจร! คนประเภทนี้ชอบทำการปล้นฆ่าแต่ในที่ลับหลัง ยากแก่การที่จะปราบให้ราบคาบทั่วแผ่นดิน พวกสุราบานสงสัยว่า ถ้าเช่นนั้นคนที่น่ากลัวที่สุดก็เห็นจะเป็นโจร จึงพากันไปถามหัวหน้าโจรดูบ้างว่า "แม้นักรบก็กลัวโจรแล้วท่านเป็นโจรล่ะ ยังกลัวใครบ้างหรือเปล่า ?" โจรบอกว่ามือชั้นโจรแล้วไม่

เคยกลัวใคร เว้นแต่คนปากมากบ่นว่าไม่รู้จักจบเท่านั้นที่เรากลัว และคนผู้ที่ว่านั้นคือเมียเราเอง! พวกสุราบานซักสงสัยว่าแม้ผู้พิชิตคนอื่นด้วยอาวุธ แล้วก็ยังกลัวคนปากมาก คือเมียตัวเอง จึงได้ยกพวกกันไปหาเมียโจร ถามว่าขุนโจรก็กลัวความปากมากของท่าน แล้วท่านล่ะยังกลัวใครอยู่หรือเปล่า นางเมียโจรตอบว่า **ใครอื่น หมื่นแสน ที่จะ ต่อล้อ ต่อ เถียง กับแกจ้างแกก็ไม่กลัว แต่ยังกลัวคนประเภทเดียวเท่านั้น คือ คนนิ่ง ?**

ความนิ่ง เป็นทางลัดที่จะไปสู่ความสงบ เป็นการเอาชนะมรสุมปากของคนอื่นได้ดี ทดลองดูเพียงในบ้านของเราก็ได้ มีเรื่องเล่าอีกเรื่องหนึ่งว่า ผัวหนุ่มเมียสาวคู่หนึ่งทะเลาะกันกระจองอแง เป็นปากเสียงกันไม่เว้นแต่ละวัน และเมื่อทะเลาะกันแล้วก็โต้วาทีกันอยู่จนค่ำคืนดึกดื่น แต่ละฝ่ายก็แสนจะระอาใจ แต่ไม่มีทางที่จะสงบปากคอลงได้ เพราะแต่ละคนเข้าใจว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

เป็นคนขี้ยั่วให้ถกเถียง และไม่ยอมเสียเปรียบกัน อยู่มาวันหนึ่ง ฝ่ายเมียนึกขึ้นได้ว่า ครอบครัวของแม่เฒ่าข้างบ้านดูสงบเงียบดีเหลือเกิน จึงเข้าไปปรับทุกข์ถามดูว่าแม่เฒ่าจะมีเวทมนต์อะไรดีบ้างกระมัง แม่เฒ่ารู้แล้วว่าผัวหนุ่มเมียสาวทั้งคู่เป็นคนปากมาก ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนิ่งเสียได้ เหตุการณ์ก็จะสงบ แต่แทนที่จะสั่งสอน แม่เฒ่าไปตักน้ำเอามาทำน้ำมนต์ให้ขันหนึ่งเสกนะโมตัสสะศีลห้าศีลแปดพึมพำ ใส่น้ำพอเป็นพิธีแล้วเอาให้ฝ่ายเมียไปสั่งว่า พอเห็นผัวกลับมาจากทำงานเข้ามาถึงเขตบ้านให้รีบอมน้ำมนต์ไว้ให้เต็มปาก จนกว่าจะหาสำรับกับข้าวให้ผัวกินเสร็จแล้วจึงค่อยบ้วนทิ้ง ทำอย่างนี้ให้ได้สัก ๗ วันติด ๆ กันลองดู ครอบครัวจะสงบ นางเมียทำตามที่แม่เฒ่าสั่ง พอเห็นผัวเข้าบ้านก็คว้าขันน้ำมนต์มาอมไว้เต็มปาก ไม่พูดไม่จา แต่หุงหาอยู่สำรับกับข้าวให้ผัวกินตามปกติ พอพระเอกเห็นเข้าก็แปลกใจที่คู่สัปปากมาทั้งแต่นอกบ้านหวังจะโต้คารมกับเมียก็เสียหมดความจำเป็น เหลือบดูหน้าเมียที่ไรเห็นแต่ทำแก้มตุ่ยเหมือนคนอมยิ้ม ฝ่ายฝ่ายเมียอยากพูดก็พูดไม่ได้

เพราะปากไม่ตรงกับใจเหมือนมีงูอยู่ตัวก็ไม่รู้จะพูดอย่างไร น้ำมันต์แม่มดคงสู้อย่างนี้

ท่านผู้ฟังใครอยู่กับคนปากมากบ้างล่ะ ? ถ้าใครมี ผู้ปกครอง ปากอย่างว่าลองใช้น้ำมันต์แม่เฒ่าดูบ้างซิ ! และวิธีนี้ก็มิใช่อื่นไกล คือวิธีชนะด้วยการนิ่งของพระบรมครูของเรานั่นเอง ถ้าเห็นคนอื่นใส่ร้ายป้ายสีกันฝ่ายหนึ่งวิ่งตะโกนโพทนา อีกฝ่ายหนึ่งสงบนิ่ง ก็ดูได้เลยว่า ผู้แพ้เป็นคือพระ ผู้เป็นแต่จะเอาชนะคือมาร พวกเราก็พูดกันติดปากอยู่แล้วว่า "แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร"

เรื่องที่สาม ชนะการโจมตีจากลัทธิอื่น

หมายถึงการชนะคนที่มีความคิดความเห็นผิดแผกจากเรา จะเป็นคนศาสนาเดียวกันหรือต่างศาสนาก็ตาม หากถูกเขาแสดงตัวเป็นปฏิบักษ์ในหลักวิชา หรือต้องการจะแข่งสติปัญญาชิงดีชิงเด่นก็ตาม ให้นึกถึงวิธีที่พระบรมครูของเราทรงเอาชนะสัจจกนิครนถ์ และทรง

ชนะท้าวพกาพรหม คือทรงเทศนาแสดงเหตุและผลด้วยพระทัยเยือกเย็น ไม่ประกาศตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อบ ไม่กล่าวดูหมิ่นเหยียดหยามเขา แต่กลับให้ความเคารพในความคิดเห็นของเขา พร้อมกับแถลงเหตุผลข้อเท็จจริงเพิ่มเติมขึ้นไปอีก **คนฉลาดด้วยกันแล้วเขาแข่งกันแสดงว่าใครจะเป็นผู้ดีมากกว่ากัน มิใช่แข่งความหยาบคายต่ำช้า**

ในที่สุด เราชาวพุทธควรจะยึดมั่นในพระพุทธโอวาทที่ว่า "อสาธุํ สาธุนา ชิเน"

"จงชนะความไม่ดีของเขาด้วยความดีของเรา"

ผมขอจบปาฐกถาเรื่องชัยชนะของพระพุทธเจ้าเท่านี้ และขอขอบคุณท่านผู้ฟังที่เคารพทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความสนใจมาฟังปาฐกถาของผม จนล้นที่นั่งทั้งชั้นบนชั้นล่าง หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องขอได้กรุณาอภัยผมด้วย

สวัสดี.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ บริษัท ส. พยุงพงศ์ จำกัด
529 สี่พระยา กรุงเทพฯ โทร. 32222
เบญจวรรณ พยุงพงศ์ : ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา